6176 Ն 1889 ՓԵՏՐՎԱՐ 27 ԲԱԶԱՐ ԻՐԹԷՍԻ 29 ՈՒՆՋՈՒ ՍԻՆԷ ԱՎԱՏ ՄԱՐՏ 11 Ն 6176

20 ՓԱՐԱ

Ղազիրամբդ ՝ն՝ կիւն չեզար։

ՑԻՆԱԹԼԱՐ

Սանեալի Մ՝ճիտ 8
Այլ այլոց 4
Բօսբա եւ ճարտարի պիտի ալիտ տիր

Մասնաւոր Էջերեան

20 ՓԱՐԱ

Գայարատ՝ , Ազ ապ-զարեւսանեւտա, Զեշտ մ՝ յանկնտա , Ֆեւրուեւոն զարշեսքնտա՝ 293 նիւմ՝ բոյու Մանզանմ՝ լ՝ Ֆիքեար մարպասքնտա ։

ՏԱՐԵԼԻՔ ԱՄՍԱԳԻՐ ԱԽԲՐ

ՍԱՀԻՊ ԽՄԹԻԵԱՆ ԿԱՐԱՊԵՏ Ց. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԹԷԼԼԷԿՐԱՖ

Լոնտրա 8 մարտ

21 միլիոն Ինկիլիզ լիրասը գըյմէթինտէ 70 գըթա հարպ սէֆիյնէսինին ինչասընա տաեր օլարագ, պահրիեէ նազրը Լորտ Ժ. Համիլթըն Թարաֆընտան տիւն մէճլիսի մէպուսանէ թագտիմ օլունան լաեիհաեա, բատիգալլար Թարաֆընտան չէտիտէն մուխալիֆէթ խտիլեճէկի թէէմինէն պէեան օլունուեօր։

Բատիգալլար, Մ. Կլատսթոնըն, մուխալիֆէթ իտէն ֆըրգ աեա բիշրեվ օլաճաղընը իւմիտ իտիեօրլար։

Բարիզ 8 մարտ

Ֆրանսա պանչասը, ումում Բարիզ պանգալարընըն քէֆալէթի Թահթընտա օլարագ, Գոնթուար տ՝Լոգոնթ պանգասընա 100 միլեոն ֆրանգ իգրազընա մուվաֆագաթ իյլէմիշ տիր։

Բոմա 8 մարտ

Պուհրանը վիւքէլա խիթամպուլմուշ տուր։

Պահրիեէ վէ նաֆիա վէ խարիճիեէ նազրըլարընտան մատատա սայիր վիւքէլանընն քեաֆիֆէսի, մէմուրիեէթլէրինտէ իպգա իտիլմիշլէր տիր։ Մ. Տօտա՝ մալիեէ, Մ. Ֆինալի՝ նաֆիա, վէ Մ. Ճոլիթի՝ խաշինէ նէզարէթլէրինէ թաեին օլունմուշլար տըր։

Բարիզ 9 մարտ

Նիմ բէսմի զաղէթատա նէշր օլունան պիր պէեաննամէեէ նէզարէն, բէյլիսի ճիւմհուր Մ. Դարնօ, տիւգ տ՝Օմալըն Ֆրանսաեա կէլմէսինէ միւսաատէ իթմիշ տիր։

Բարիզ 9 մարտ

Տիւգ տ՝Օմալըն Ֆրանսաեա տուխուլի հագգընտաքի պէեաննամէ իւզէրինէ, մէճլիսի մէպուսանտէ Դամիլ Բէլթան, հիւքիւմէթտէն իյզահաթ թալէպ իթմիշ տիր։

Տախիլիեէ նազրը Մ. Գոնթան, տիւգ տ՝Օմալա վիրիլէն միւսաատէ ճիւմհուրիեէթ իչին մուճիպի շերէֆ օլտուղընը պէեան իլէ պէրապէր, միւսաատէյի վագաատան թէվէլլիւա իտէճէք հէր տիւրլիւ մէսուլիեէթի գապուլ իտէճէկինի, վէ պու պապտէ, Ֆրանսա հիւքիւմէթի հազրբէսի, բոլիթիգա էֆքեարընա տէկիլ, ատլու հագգանիեէթէ մուվաֆըգ պիր հարէքէթ իլթիեաբ իյլէտիկինի իլավէ իթմիշ տիր։

Պատէհու հիւքիւմէթին էֆքեարընա մուվաֆըգ բէյ իթասբյալ, մէճլիսի մէպուսան, միւզաքերաթա խիթամ վիրմիշ տիր։

Մ՝ԷՐՎԷՐԻՆ ԽՈՍՈՒԹ ԲԷԿԷՐՖԷ

Պէլկրատ 8 մարտ ագշամ

Իսթիֆա իտէն գրալ Միլան, հէնուզ պուրատան հարէքէթ իթմէմիշ տիր։ միւշարիլէյհ, էվվէլա Վիէննատա վէ սոնրա Ապացիատաքի քէօշկինէ կիտէճէք տիր։ Նէնի գրալ պիրինճի Ալէքսանտր իլէ ճիւմլէ վիւքէլա վէ երքհանը հիւքիւմէթ, միւշարիլէյհ գրալ հազրէթլէրինէ կէօնտէրիեէ կիտէճէքլէր տիր։

Գրալ Ալէքսանտր, Պէլկրատա կիտէճէք օլան վալիտէսի գրալիցա Նաթալիեէ, Բումանիատա իսթիգպալ իթմէք իւզրէ, գարիպէն օրատա կիտէճէք տիր։

ՏԱԽԻԼԻԵԷ

ԹԷՎՃԻՀԱԹ ՎԷ ՆԻՇԱՆ

Ամանա տէֆթէրտարլըղը, էտիրնէ տէֆթէրտարը սապգ սատ. Խայրի պէյ էֆէնտիեէ, Լտիրնէ տէֆթէրտարլըղը, Դամթէմունի տէֆթէրտարը սապգ սատ. Բէֆիգ պէյ էֆէնտիեէ, Գամթէմունի տէֆթէրտարլըղը, Իքինճի տաեիրէյի մալիեէ միւֆէթթիշի սապգ իզզ. Նէճիպ պէեէ,

Ֆերսատէթ պիտաեէթ մահքէմէսի միւտտաիի ումումի մուավինլիկի, միւտտաիի ումումիլիք ղալէմի պաշ քիթապէթի ինզիմամը իլէ Նաղիֆ էֆէնտիեէ թէվֆիզ,

Հալէպ մուհասէպէ միւմէյիզլիկինէ, Սուրիա միւլղա մէրքէզ մուհասէպէճիսի սապգ Հասան Թահսին էֆէնտի, վէ Վան մուհասէպէ միւմէյիզլիկինէ Շեգուրա մուհասէպէ միւմէյիզի սապգ Հասան էֆէնտի Թայիրն,

Զապթիեէ նէզարէթի մէքթուպճը սատ. Ահմէտ Բաղիպ պէյ էֆէնտիեէ բիւթպէյի ուլէա սընքիը էվվէլի,

Նէզարէթի միւշարիլէյհա մուհասէպէճիսի սատ. Ազիզ պէյ էֆէնտիեէ բիւթպէյի ուլէա սընքիը սանիսի,

Ճեզաեիրի Պահրը Սէֆիտ գաբու քէթխիւտասը սատ. Նէպիլ պէյ էֆէնտիեէ բիւթպէյի ուլէա սընքիը էվվէլի Թէվֆիհ,

Թօբխանէյի ամիրէ տիվանը հարպը տաեիմիսի բէեիսի միրիլիվա սատ. Սաեիտ բաշաեա միւճատտէտէն իքինճի բիւթպէտէն Մէճիտի նիշանը պիշանը,

Շուրայի պահրիեէ պաշ քեաթիպ մուավինի Ասաֆ պէեէ թէպտիլէն իւշիւնճիւ Մէճիտի,

Տէրսատէթ Պէլճիգա սէֆարէթի. [illegible] հօպէ սէօրտիւնճիւ բիւթպէտէն նիշանը ալիի Օսմանի իհսան պույրուլմուշ տուր։

Պու քէրրէ տախի տաեիրէյի Զապթիեէեէ վէրիլէն 49,000՝ ղրշ. տան Պէյօղլու վէ Իսկիւտար միւթէսարրըֆլըգլարը իլէ Պէյօղլու թահրիրատ պաշ քիթապէթինէ վէ հապսխանէ վէ թէվզիֆխանէ միւտիրլէրի իլէ պիլճիւմէ զապթիեէ սըհհիյեէ մէմուրլարընա, վէ Պէյօղլու, Իսկիւտար թէվզիֆխանէլէր քէթէպէ վէ կարտիանլարընա պիրէր թամմ մաաշ վէրիլմիշ տիր։

* * *

Վէ միքիեէյի թըպպիեէ տաեիրէսինէ 2 տէֆատա վէրիլէն 10,000 ղրշ. տան խատէմէ վէ գապիլեէ վէ միւթէրճիմ վէ ալշիպօլիթ վէ մէճլիսի թըպպիեէյի միլքիեէ վէ սրհհիյեէ ազասընընն պիրէր այլգալարը վէրիլմիշ տիր։

* * *

Վէ մուհաճիրլիյն գօմիսիօնընա վէրիլէն 6000 ղրշ. տան մէճմուրլիյն վէ քէթէպեեէ պիրէր մաաշ վէրիլմիշ տիր։

Ամերիգա ճիւմհուրիեէթի բէյլիսի ճէնիտի Մ. Հարիսընն Տէրսատէթ սէֆարէթինէ, բէյլիսի էսպաղ Մ. Կարֆիլտ զէմանընտա Տէրսատէթ սէֆարէթինտէ պուլունան ժէնէրալ Վալասիեի Թայիրն իտէճէկինի Նի՝ Եորէ Հէրալտ զազէթասը հազրեօր։

Իզմիտ վէ Շիլէ թարաֆլարընտա զուհուր իլէ, խայլի հայվանաթընն էօրմէկլէրինէ սէպէպ օլան վէպաի պագրինէն, պու քէրրէ, քիւլլիէն տէֆ օլտուղու խապէր վէրիլմիեօր։

Զապթիեէ նազրը ալիսի աթուֆ. Քեավիլ պէյ էֆէնտի հազրէթլէրի, էվվէլքի կիւն նէզտի հազրէթի Սատրազամիեէ կիտէրէք պաղը էվամիր ախզ իթմիշլէր տիր։

Պարօն տր Հիրշտէն ալընաճագ օլան 27½ միլեոն ֆրանգըն ախզ վէ գապզը իչին, Մ. Կրօսհօլց իլէ սատատ. Դարբրիել վէ Կէօշէր էֆէնտիլէր հազարաթը, պու հիսապա պաղմագտա օլտուղլարընտան, իշլէտիճի գունբանեա թարաֆընտան սոն մուհարէպեէ ասքէր նազլիեէսինտէն տոլաեը, 10,000 լիրա վէ պաղը ֆաեիզլէր թալէպ օլունմազտէ իմիշ։

Տէրսատէթ Ինկիլթէրա սէֆիրի ճէնապլէրինին մատամասը պիր գաչ կիւնտէն պէրու իեիրէշմէկէ եիւզ թութմուշ տուր։ Միւշարիլէյհանընն իսթիֆսարը խաթրը իչին Մապէյնի Հիւմաեուն քէթէպէսինտէն սատատ. Փեազիմպէյ էֆ. հազրէթլէրի, սէֆարէթխանէեէ իզամ պույրուլտուղու կիպի, զաթը այիի Սատրազամի իլէ խարիճիեէ նազրը տէվլէթ. Սաեիտ բաշա հազրէթլէրի ճանիպինտէն տախի պիրէր մէկթուբ կէօնտէրիլմիշ տիր։

Տայցէ Պանգ պանգասընընն տիրէքթօրու Մ. Ժօրժ Ալիքման, տիւն չէհրիմիզդէ վասրլ օլմազլա, Մ. Փիւլման վէ Մ. Գաուլլա մումաիլէյհի իսթիգպալ իթմիշլէր տիր։

Գէշիկթաշտա Սիւլէյմանիեէտէ պիր խանէնին դուեուսունտա կազ գօգուսու օլտուղու զապթա թարաֆընտան խապէր ալընմազլա, մուամէլէյի իճապիսէսի պիլիճրա, մէզքիր տամար մաշալի կէնիշլէտիրլմէքշէ էրէեիճի պիր մէնֆաաթ հուսուլէ կէլէճէկի անլաշըլմըշ տրը։

Պէլճիգա սէֆիրի, քերիմէսի իլէ տիւն ագշամ Պրիւքսէլէ միւթէվէճճիհէն շէհրիմիզդէն հարէքէթ իթմիշ տիր։

Պանտրմատան հարէքէթ խտէրէք շէհրիմիզդէ կէլմէքտէ օլան պիր վաբօր, Սիլիվրի աչըղլարընտա, տէրուընինտէ պիրի Իսլամ վէ Լքիսի Խրիսթիեան 3 քիշի վէֆատ իթմիշ պիր պալըգ սանտալընա բատթ կէլէրէք, արգասընա բատթ իլէ, չըգան ճիւմատա իրթէսի կիւնիւ սապահլատէն շէհրիմիզդէ կէմիրմիշ վէ մուայնէնէտտէ սօուգտան վէֆատ իթտիքլէրի անլաշըլմըշ տրը։

Խրտիվի ոապգ տէվլ. Իսմայիլ բաշա հազրէթլէրինին մախտումուտէվլ. Իպրահիմ բաշա հազրէթլէրինին մէնշուրը ալիէրի, չըգան ճուումատա իրթէսի կիւնիւ էմիրկէնտէ սահիլիանէլէրինտէ մութանթան սուրէթտէ գրատատ օլունմուշ տուր։

Բումէլի շըմէնտիֆէր գուրատը չէքիլտիքտէ, Պանգը Օսմանի թարաֆընտան գազանան նօմէրօլար ճէտվէլի նէշր օլունմատըգճա, հիչ պիր թարաֆտան պէյլէ վարագալար նէշր օլունմատը հագդընտա պու քէրրէ էվամիրի լաղմէ իթտա օլունմուշ տուր։

Եունան պանտէրալը պիր վաբօր Տէտէ ազաճընտան պուղտայ եիւքլէնիպ, եօլունա կիտէր իքէն, էսնայի բահտէ ֆուրթունատա թութուլուպ, Բիրէ գարշըսընտա պիր ատատա գարատա օթուրմուշ տուր։ Գարտան վէ թաեիֆէ գուրթուլմուշ իսէ տէ, սէֆիյնէ իլէ համուլէ քեամիլէն զանի օլմուշ տուր։

Փէօսթէնճէտէն Տէրսատէթէ կէլէր իքէն, շէհրի մէզքիւր ճիվարընտա Սապլա նամ թաշըրը

օթուրմուշ օլան Գէյօ նամ վաբօր, ֆուրթունա սէպէպլի իլէ չիմտիեէ գատար թախլիս իտիլէմէմիշ օլտուղու կիպի, հավանըն մուխալիֆէթի տահա պիր զէման տէվամ իտէր իսէ, վաբօրուն քեամիլէն ղարդ օլաճաղընտան դօրդուլուեօր։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Թարաֆը էրզէֆի հազրէթի Բատիշահիտէն միլլէթիմիզէ իհսան պույրուլան Թ՝ուզ-ի Շահանէ, Ամլիեէ նէզարէթի ճէլիլէսի ճանիպինտէն, չարշէնպիհ կիւնիւ Բաթրիգխանէմիզէ իրսալ օլունաճագ օլուպ, վէ պու միւնասիպէթլէ Խառն Ժողովումուզ միւհթէրէմ ազալարը էֆէնտիլէր, նէվմի մէզքիւրտ Բաթրիգխանէեէ հազրը պուլունաճագ-լար վէ խիթամը մէրասիմտէ Խառն Ժողով իճթիմա խտէճէք տիր։

Բուսիա սէֆարէթի մասլահաթկիւզարը Մ. Օնու ճէնապլէրի, ճիւմաա իրթէսի կիւնիւ Բաթրիգխանէմիզէ պիթթէչրիֆ, պիր չարէք գատար Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայը իլէ միւլաղաթ իթմիշ տիր։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայը հազրէթլէրի, տիւնտէն իթիպարէն Մաքրի-քէօեիւնտէ խսթիճար իթտիքլէրի խանէտէ իդամէթէ պէտ իթմիշլէր տիր։

Ճիւմաա իրթէսի կիւնքի Աբեեէտէ, Ազգ. Ժողովուն ճիւմաա կիւնքի միւզաքերաթը նէշր խտիլտիկի սրբատա, սատատ. Ստեփան փաշա հազրէթլէրինին իյրատ իթտիքլէրի պիր նութգունատա «Նոյն իսկ լսեցինք որ Նորընտիր Ս. Պատրիարք Հայրը՝ որ իր վանական առանձնացեալ կենաց մէջ գուցէ ոչ այնքան երաղէկ էր այս պարագայից և մանրամասնութեանց, դեռ Պոլիս չհասած կսկսեր ըսել թէ՝ ահա կը մերձենամ հայրապետական աթոռին» սէօզիւնիւ, Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայը հազրէթլէրի թահթը նազարը տիգգաթա ալարագ, պու պապտէ Ստեփան բաշա հազրէթլէրինտէն թահրիրէն իյզահաթ թալէպ իթմիշլէր տիր։

Բաթրիգի միւշարիլէյհ հազրէթլէրինէ «ահա կը մերձենամ հայրապետական աթոռին» սէմիշլէր վէ նէտէ օլ մէալտէ պիր սէօզ սէօյլէմիշլէր տիր, անճագ, պուրատա, Բաթրիգլիք քիւրսիսինտէն «համարապարտ եմ առ հայրապետական Ամենայն Հայոց» սէօզիւնի սէօյլէմիշ տիր։

ԹԱՐԻՃԻՑԵԷ

ՍԸՐՊԻԱ ՎՈՒԴՈՒԱԹԸ

(ՊԷԼՎՈՒԼԻ ԲԷԿԷՐՖ ԴԸՐ.)

Պէլկրատ, 6 մարտ

Պու կիւն գրալ Միլան, Սրբպիահա գրալ օլմասընընն եէվմի սէնէվիսի օլմադ միւնասիպէթի իլէ, կիճրա օլունան ասկինի բուհանիեի միւթէագրպ, բէֆագաթընտա պիլ ճիւմլէ խանէտանը գրալի օլտուղու հալտէ, սերատա կիտիպ, բէեիսի վիւքէլա Նիդօլա Գրիսթիչ վէ խարիճիեէ նազրը Միաթօվիչ հազրը օլտուգլարը հալտէ, հէյեէթի տիրլօմաթիզ ըյեէ իլէ Վիէննատաքի սէֆարաթը էճնէպիեէնին աթաչէ միլիթերլէրինին թէպրիքեաթընը գապտլ իթմիշ տիր։

Գրալ, հէյեէթի տիրլօմաթիզ ըյեէեէ թէշէքքիւրինի պէեան իլէ, «Միսիսլէր, թէպրիքեաթը-

սրբա մուգապիլ թէշէքքիւրաթըմը գապուլ խտինիզ. լաքին աֆվ պուեուրտունուզ զիրա չօգ մէշղուլըմ, հիւքիւմէթտէն խաթիֆա իթմէքլիկի գարարլաշտրմըշ օլտուղումը չիմտի սիզէ թէպլիղ իթմէք խաթեօրում. վագը օլաճագ պէեաննամէտէ, էսպապը խաթիֆամատեիր խղահաթ վերիլէճէք տիր»։

Պունուն իւզէրինէ, գրալ Միլան մէէմուրլիյնի էճնէպիեէտէն միւսաատէ խաթիհսալը իլէ, բէք միւթէէսիր օլտուղու, վէ վէլիի ահտ բէֆագ աթընտա պուլունտուղու հալտէ, մէճլիսի վիւքէլա վէ շուրայի տէվլէթ հէյեէթլէրի վէ պիլճիւմէ իւմերա վէ զապթան վէ թէրագգը բէրվեր ֆըրգասը բէեիսի Մ. Կարաշանինտէն մատատա քեաֆիֆէյի ֆըրգալար բէեիսլէրինին թէճէեմիւ իթմիշ օլտուգլարը սալաեա կիսիպ, քեաֆիֆէյի հուզզար աեաղա գալգմըշ վէ վէլիի ահտ սօլ թարաֆընտա օլտուղու հալտէ, էմրի գրալիեի պիղղաթ քէնարսի օգումուշ տուր քի, պունտա օղլու բրէնս Ալէքսանտրընն Գրալլըղը լլան օլունուպ, սինինի բիւշտէ պալիղ օլունճաեատէք, Մ. Բիսթիչ վէ ժէնէրալ Բրօթիչ վէ ժէնէրալ Պելիմարգովիչտէն իպարէթ պիր վասի հէյեէթի նատպ խտիլտիկի պիլտիրիլմիշ տիր։

Պատէհու գրալ Միլան, ավագլէ «Եաշասընն Սըրպիսթան» գրալը պիրինճի Ալէքսանտր» տէեա նիտա իթմիշ վէ հուզզար պունա իշթիրաք իթմիշլէր տիր։

Գրալ Ալէքսանտր օլ տագիգաեա գատար պապասընն սօլ Մարաֆընտա պուլունմագտա իքէն, սաղ թարաֆընա կէչմիշ տիր։ Պու սրբատա, գրալ Միլան օղլունա պաղը նասիհաթ վիրմէքլիկէ հագգը օլտուղունու պիլպէեան օղլունա խիթապէն աթի նասիհաթը իթա իթմիշ տիր։

«Տաեիմա էհալի իլէ միւթէֆիգէն չալըշընը. քէնարինիզ թաեին իտէճէկինիզ միւշավիրլէր, հագգպաթէն հիսսիեաթը միլլիեէեէ վէքիալէթի իտէնլէրտէն օլտունլար. միւրաի վէ հըրսը շանը օլան ատամարա ապա քէնարինիզի թէսլիմ իթմէկինիզ.»

Պունուն իւզէրինէ, գրալ Միլան օղլունուն էօնիւնէ տիլ չէօքիւպ, վէ սաղ էլինի պիր խաչ իւզէրինէ գօեուպ, սէսինի տատա գլեեատ եիւքսէլտէրէք, «Սրբպ թէպատասընն պիրինճիսի վէ Սրբպ ասքէրինին պիրինճի զապթի օլտուղում ճիհէթլէ, գրալ վէ մէթգուրմպիրինճի Ալէքսանտրա թէմամ սատագաթլա խյֆայի խըտմէթ իտէճէկիմ եէմին իտէրիմ» տէմիշ, վէ գրալ Ալէքսանտր իլէ հուզզարընն քեաֆիֆէսի հէօնկիւր հէօնկիւր աղլամատա պաշլամըշ տրը։

Պատէհու վասի հէյեէթի, վէ վիւքէլա վէ զապթան վէ մէէմուրլիյն վէ բուհպանլար եէմին բէսմինի իճրա իթմիշլէր տիր։

Պունընն իւզէրինէ, գրալ Միլան օղլունուն անլընտան վէ եանագ վէ տուտագլարընտան էօրմիշ, վէ վասի հէյեէթինի գուճագլամըշ, վէ Պէլկրատ մէտրօպօլիտինին էլինի պուս իլէ խայր տուատընը թալէպ իթմիշ տիր։

Գրալ պիրինճի Ալէքսանտրընն իլք թէէսիսի կէչմիքտէն սօնրա, եաշընա զայրը միւնասիպ պիր թավրը մէթանէթքեարանէ իլէ մուամէլէ իթմիշ տիր։

Գրալ Ալէքսանտր նամընա, վասի հէյեէթի թարաֆընտան էհալիեէ խիթապէն, պիր պէեաննամէ նէշ-

րի իլէ հէյլէթի վիւքէլանըն թէճ-տիտինէ դարար վերիլիպ, խմթի-ֆա ումում էհալիսէ իլան օլունմուշ, վէ պու խապեր, ումումը հայրէթէ տիւշար իթմիշ տիր։

Դրալ Միլան պիր դաշ կիւնէ գատար Վիէննատա վէ օրատան Աղացիանա կիտէճէկլիտէն, շաշալը պիր կէօնտէրի ալատը թէր-թիպի մուսամմէմ պուլունմուշ տուր։

Միւշարիլէյհին աղիմէթինտէն սոնրա, դրալ Ալէքսանար ադշամ իւսթիւ Մանաարիսթանա ադիմէթ-լէ, եալթատան վիրուտ խտէճէք օլան վալիտէսի դրայիցա Նաթա-լիսի իսթիդպալ խտէճէք տիր։

Խարիճինէ Նադրը Մ. Միհաթ-վիչ տիվելի էճնէպինէ նէզամնատ մուդիմ Սըրպիսթան սէֆիրլէրինէ թէլէկրաֆլար իլէ վաղատանը պիւ-տիրուկի կիպի, պաշ վէքիլ տախի միհթէսարրըֆ վէ դայմադ ամբարա խչար իթմիշ վէ պունլար թէլէկ-րաֆ մերքէզլերինէ ճէլալ իլէ նէ-մին իթմիշլէր տիր։

* *

ՎԻԷՆՆԱ ՂԱԶԷԹԱՍԸ

Նիմ ըեամի Ֆրէնոէնալը ղազէթա-սը իշին ֆէնալըղընը քէթմ իլէ իւի նազարլա պագարաղ, Սըրպիա իլէ Ավսթրիա-Մաճառ տէվլէթլէրինին, մէվգը վէ ահվալլէրինճէ միւնասէ-պաթը տօսթանէտէ պուլունմայա-ը զարուրի օլատուղունու, վէ Մ. Ռիսթիչին մէմլէքէթին իհթիեա-ճաթրնա մուվաֆրդ հարէքէթ ի-տէճէկլինի տեֆաթէն պէեան իթմիշ օլատուղունա պլնէն, միւշարիլէյ-հին թահթը ըրեասէթինտէ միթէ-շէքիլ օլան վասի հէյլէթինէն, ի-քի տէվլէթին տօսթլըղը տէվամ իտէճէկլինի իւմիա իթմիշ տիր։

Նովէլ Բրէ Լէար ղազէթասը, գը-րալ Միլանըն իսթիֆասընը հիչ պիր վէճհլէ թասվիպ իթմէօր։ միւշա-րիլէյհին խարիճի բոլիթիգասը տաեիմա իւի վէ նէթիճէլի օլատու-ղունու պէեանլա, Մ. Ռիսթիչին, Ավսթրիա իլէ Ռուսիա արասընտա պիր մուհարէպէ վուգուլինտէ, պու բոլիթիգատա «Լ գատար ալիճէ-նապանէ սիւլիւք իտէճէկլինէ էմ-նիհէթ կէօսթէրմէէօր։

Կոչէն Ալմանա, Սըրպիա վուգու-աթընճա, Ռուսիա բոլիթիգասընը պիր պիւեիւք մուաֆֆագըյէթի նիւմատան օլատուղունու, վէ գրալ Միլանըն հալը հաղրբա սահիպ տու-ըամատրդընտան իսթիֆա իթտի-ղինի պէեանլա, Ավսթրիա վէ Մա-ճառ հիւքիւմէթինին ղայրէթինի թէշտիտ իթմէսի լազըմ կէլտիկի-նի, գիրա Մ. Ռիսթիչ սէրսէրիեա-թա կիրիշմէզ իսէ տէ, բրօկրամը-նըն նազարատան տուր իտիլմէմէսի-նի իթեան իթմիշ տիր։

Թէկրար ղազէթասը, Մ. Ռիսթիչ, Սըրպիանըն մինատէպաթը խարի-ճիտէսինի օլատուղու հալինատ իպ-գա իտէպիլէճէկլինի թէէյիտ ի-տէպիլիր։ յաքին, պու խուսուս, գրալ Միլանըն ադիմէթինտէն սոնրա, նազարլարընը էվվէլքինատէն գի-նատ գրալիցա Նաթալիսէ տօղ-րու իւալէ իթմէքտէն Բատիգալ-լարը մէնն իտէմէգ։ միւշարիլէյ-հանըն թավրը միւսթագպէլի իսէ, բանսլավիսթլէրին իւմիտինի պօշա չըգարաճաղը բէք միհթէմիլ տէ-կիլ տիր։ շու հալտէ գրալ Միլա-նըն իսթիֆասը, Էվրօբա իչին է-բէեիճէ աղը պիր էնտիշէեի մու-ճիպ օլաճագ տըր սիեօր։

ՎոՒԷԼԼՕ ղազէթասը, Սըրպիա-տա ճէրէեան իտէն վուգուաթընն իթթիֆաղը միւսէլլէսին խարի-թասը տախիլինատ օլատուղունու վէ բրէնս Պիզմարդ պու իշլերէ նէզա-ըէթ իթտիկինի, վէ Էվրօբա հիւ-քիւմաթը միւթթէֆիգէյի մէրքէ-զիեէսինին Սըրպիանըն իշլերինէ նէզարէթ իթտիբլերի միւտտէթ-ճէ, Սըրպիա վուգուաթընն ահ-վալը ումումիեէի հիչ պիր վէճհ-լէ թասատիլ իտէմէեէճէկլինի պէ-եան իթմիշ տիր։

* *

Բրէնս Պիզմարդըն թէրճիմանը օլան Նէրոդայէ ղազէթասը Մ. Ռիս-թիչին էրգասը նամուս վէ իգթի-սատտէն վէ իթիմատ օլունմաղ-պիր դաթ օլմասը իլէ, մէսաեիլի խարիճիեէտէ միւշքիլաթի չէքմէ-եէճէկի չիւբհէսիզ օլատուղունու պէեան իթմիշ տիր։

Ինկիլթէրանըն լօրալար գամ-բասընտա վուգուպուլան պիր սիւ-ալէ ճէվապէն, լօրտ Սալիսպըրի տախի Սըրպ վուգուաթընը, խու-սուսի օլուպ, էվրօբանըն ումումի բոլիթիգասընճա էհէմմիեէթի օր-մանճաղընը պէեան իթմիշ տիր։

Թէ՚ ղազէթասընէն սոն բօսթա իլէ կէլէն նիւսխէսինատ, Սըրպիա վուգուաթը հաղդընտա պիր մու-ֆասսալ պէնտ օղունմուշտուր քի, խիւլասասը շու տիմէք տիր։

Մ. Ռիսթիչին 1873-76-80 թա-ըիսլերինտէ ալէնէն իսսաթ իմ-տիկի հիսսիեաթա նէզարէն, շիմտի Սըրպիսթանտա Ռուսիա բոլիթի-գասընա խրատէթ իտէճէկի անլա-շըլըրընտան, Պալգան հէյէթի իթթիֆաղըյէսինին թէշքիլի թէ-սավվուրը արթըգ մուհալ օլուպ, Գարա Եորկեվիչին Սըրպիաա ավ-տէթ իտէճէկլինէ պիր մուդատտէ-մէ տիր։

(Պէ Վ-ԷԸ- ԲԷԼԼԻ-ՖԼՕՐ)

Բօմա 6 մարտ.

Մ. Գրիսբի, ԷՆԷՆ հէյլէթի վիւ-քէլաեը թէշքիլէ մուաֆֆագ օ-լամաեարադ, իսթիֆա վէրմէսինէ պէքլէնիլիեօր։

Պէրլին 6 մարտ.

Բօ՚Ռ ղազէթասընճա մալիումաթը-նա կէօրէ, Ռուսիա տախիլինէ նա-զարը Գոնթ Թոլսթոյ, հարպիսէ նազարը Վանօվքի, վէ տալիսէ նա-զարը Մանասէինին իսթիֆա իտէ-ճէքլէրի Բէթերսպուրկտա սէօյլէ-նիլիեօր։

Լօնտրա 6 մարտ.

Զէնկիպարտան Ամանա Բէօթէ-րէ աթի թէլէկրաֆ քէշիտէ օլուն-մուշ տուր։

«Պակամեօտա ճիտտի պիր մու-հարէպէ վուգու պալմուշ տուր։ Պիւշիրի, Ալման մէվգբի իւզէրի-նէ հիւճում իթմիշ օլատուղունատան, Ալման ասքէրի գարաեա չըգըպ զէնճիլէր իւզէրինէ հիւճում վէ անլէրի մինհէզիմ իթմիշլէր տիր, պիր խայլի զէնճի գաթլ օլունմուշ-լար վէ Պուշիրի մէճբուհ օմուշ տուր։ Ալմանլար, Ամֆրիգայի մեր-քէզի շիրքէթինին մալի օլուպ, զինճիլերին Բանկանիտէ ալմըշ օ-տուդլարը 2 դըթա թօբը զապթ իթմիշլէր տիր։

ՄԸՍԸՐ

Մըսըր տիւեունը միւմթազէսի 22,296,800 վէ տիւեունը միւթ-թահրրէսի 55,990,260 լիրատան ի-պարէթ օլուպ, պունլարըն սէնէվի ֆաեիդի թէնզիլ իլէ, պիրլէշտիրիլ-մէսի խուսուսունա գարար վիրի-լիպ, պիրլէշտիրիլմէք մէսարիֆինէ դարշըլըգ օլմագ իւզրէ, 500,000 ինկիլիզ լիրասը իսթիգրազ օլու-նաճաղը, վէ պու մէպլաղը Վիէն-նա պանքէրլէրինտէն Մ. Ղէյխ-ըօար վերէճէկի վէ պու մագոէտին իսթիհսալի զամանընտա, Մըսըր տիւ-եունը ումումիեէսի մէճլիսի խատ-ըէսի ազասընտան Մ. Ցօրիշթօֆէ-նին Լօնտրաեա կէօնտէրիլէճէկի Մըսըր զաղէթալարընտա կէօրիլ-մուշ տիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Ֆիլիպէտէն 8 թարիխի իլէ Մո-ՆԷՆօրէ պէր վէճհի աթի եաղըմըշ տըր։

Դրալ Միլանըն իսթիֆասընը միւ-պէյնին օլան Հավաս թէլէկրաֆը տիւն ադշամ ախշ օլունտուգտա, էզհանը ումումիեէեէ բէք զիեատէ թէէսիր իթմիշ տիր։

Էվրօբա էֆքարը ումումիեէսի-նի թէպտիլ իթմէք իչին, հիւ-քիւմէթին իթթիհազ իթտիկի օլ գատար զահմէթէ բաղմէն, Բրէնս Ֆէրտինանտըն մէվգբի, դրալ Մի-լանըն մէվգբինտէն տահա միւշքիլ օլան Նէրոդայէ ղազէթասը Մ. Ռիս-թիչին էրգասը նամուս վէ իգթի-սատտէն վէ իթիմատ օլունմաղ-պիր դաթ օլմասը իլէ, մէսաեիլի խարիճիեէտէ միւշքիլաթի չէքմէ-եէճէկի չիւբհէսիզ օլատուղունու պէեան իթմիշ տիր։

Ինկիլթէրանըն լօրալար գամ-բասընտա վուգուպուլան պիր սիւ-ալէ ճէվապէն, լօրտ Սալիսպըրի տախի Սըրպ վուգուաթընը, խու-սուսի օլուպ, էվրօբանըն ումումի բոլիթիգասընճա էհէմմիեէթի օր-մանճաղընը պէեան իթմիշ տիր։

Թէ՚ ղազէթասընէն սոն բօսթա իլէ կէլէն նիւսխէսինատ, Սըրպիա վուգուաթը հաղդընտա պիր մու-ֆասսալ պէնտ օղունմուշտուր քի, խիւլասասը շու տիմէք տիր։

Մ. Ռիսթիչին 1873-76-80 թա-ըիսլերինտէ ալէնէն իսսաթ իմ-տիկի հիսսիեաթա նէզարէն, շիմտի Սըրպիսթանտա Ռուսիա բոլիթի-գասընա խրատէթ իտէճէկի անլա-շըլըրընտան, Պալգան հէյէթի իթթիֆաղըյէսինին թէշքիլի թէ-սավվուրը արթըգ մուհալ օլուպ, Գարա Եորկեվիչին Սըրպիաա ավ-տէթ իտէճէկլինէ պիր մուդատտէ-մէ տիր։

(Պէ Վ-ԷԸ- ԲԷԼԼԻ-ՖԼՕՐ)

Բօմա 6 մարտ.

Մ. Գրիսբի, ԷՆԷՆ հէյլէթի վիւ-քէլաեը թէշքիլէ մուաֆֆագ օ-լամաեարադ, իսթիֆա վէրմէսինէ պէքլէնիլիեօր։

Պէրլին 6 մարտ.

Բօ՚Ռ ղազէթասընճա մալիումաթը-նա կէօրէ, Ռուսիա տախիլինէ նա-զարը Գոնթ Թոլսթոյ, հարպիսէ նազարը Վանօվքի, վէ տալիսէ նա-զարը Մանասէինին իսթիֆա իտէ-ճէքլէրի Բէթերսպուրկտա սէօյլէ-նիլիեօր։

Լօնտրա 6 մարտ.

Զէնկիպարտան Ամանա Բէօթէ-րէ աթի թէլէկրաֆ քէշիտէ օլուն-մուշ տուր։

«Պակամեօտա ճիտտի պիր մու-հարէպէ վուգու պալմուշ տուր։ Պիւշիրի, Ալման մէվգբի իւզէրի-նէ հիւճում իթմիշ օլատուղունատան, Ալման ասքէրի գարաեա չըգըպ զէնճիլէր իւզէրինէ հիւճում վէ անլէրի մինհէզիմ իթմիշլէր տիր, պիր խայլի զէնճի գաթլ օլունմուշ-լար վէ Պուշիրի մէճբուհ օմուշ տուր։ Ալմանլար, Ամֆրիգայի մեր-քէզի շիրքէթինին մալի օլուպ, զինճիլերին Բանկանիտէ ալմըշ օ-տուդլարը 2 դըթա թօբը զապթ իթմիշլէր տիր։

ՄԸՍԸՐ

Մըսըր տիւեունը միւմթազէսի 22,296,800 վէ տիւեունը միւթ-թահրրէսի 55,990,260 լիրատան ի-պարէթ օլուպ, պունլարըն սէնէվի ֆաեիդի թէնզիլ իլէ, պիրլէշտիրիլ-մէսի խուսուսունա գարար վիրի-լիպ, պիրլէշտիրիլմէք մէսարիֆինէ դարշըլըգ օլմագ իւզրէ, 500,000 ինկիլիզ լիրասը իսթիգրազ օլու-նաճաղը, վէ պու մէպլաղը Վիէն-նա պանքէրլէրինտէն Մ. Ղէյխ-ըօար վերէճէկի վէ պու մագոէտին իսթիհսալի զամանընտա, Մըսըր տիւ-եունը ումումիեէսի մէճլիսի խատ-ըէսի ազասընտան Մ. Ցօրիշթօֆէ-նին Լօնտրաեա կէօնտէրիլէճէկի Մըսըր զաղէթալարընտա կէօրիլ-մուշ տիր։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Ֆիլիպէտէն 8 թարիխի իլէ Մո-ՆԷՆօրէ պէր վէճհի աթի եաղըմըշ տըր։

Դրալ Միլանըն իսթիֆասընը միւ-պէյնին օլան Հավաս թէլէկրաֆը տիւն ադշամ ախշ օլունտուգտա, էզհանը ումումիեէեէ բէք զիեատէ թէէսիր իթմիշ տիր։

Էվրօբա էֆքարը ումումիեէսի-նի թէպտիլ իթմէք իչին, հիւ-քիւմէթին իթթիհազ իթտիկի օլ գատար զահմէթէ բաղմէն, Բրէնս Ֆէրտինանտըն մէվգբի, դրալ Մի-լանըն մէվգբինտէն տահա միւշքիլ

Մարտ 6տա Վիէննատա չէքիլէն պիր թէլէկրաֆտա, բրէնս Ալէք-սանտրըն մահթուսը օլան 1 միլիոն ֆրանգտան 500,000 ֆրգ. թէէտի-եէ օլունտուղու կիպի, պաղբրը տախի ան գարիպ թէէտիեէ օլու-նաճաղը պէեան օլունմուշ տուր։

Սօֆիա պէլէտիեէսի, խարիճէն իսթիֆրաղ ադա իթմէք թէսավ-վուրունան սարքը նազար իլէ, Գուլկարիսթան միլլէթ պանգասը-տան շիմտիլիք 100տէ 70 վէ եա 74 ֆիեսաթլա 1 միլիոն ֆրանգ իսթիֆ-ըաղ ադա իտէճէք տիր։

ԺԷՆԷՐԱԼ ՊՈՒԼԱՆԺԷ

Բարիզտէն մարտ 6տա եաղըմըշ տըր։

Լօնտրանըն թայմ ղազէթասը, պիր պէնտի մախսուս եաղըպ ժէ-նէրալ Պուլանժէեէ էֆքարը հարպ-ճուեանէ իսնատ իլէտիկինտէն, մուսահիլլէյհ շու մէալտէ պիր պէ-եաննամէ նէշր իթմիշ տիր։

«Էհլի ըրզ վէ նամուս վէ սահիպի համիյեէթի հագիգըյէ օլան հէմ-շէհրիլէրիմ թարաֆընտան, իսթիհ-սալի էօհտէմէ հէվալէ օլունան մագ-սատ, մուհաֆազայի սուլհ վէ միւսա-լէմէթլէ պէրապէր։ միւթէատտիտ ֆըրզ ալարա միւնգասէմ պուլունան վաթանըմտա վէֆադ վէ մուհապ-պէթին իեատէսինտէն իպարէթ տիր։ պու ֆաղիֆէմի լյֆա իթմէք իւզրէ, հէմշէհրիլէրիմտէն համիյ-եէթլի օլանլարը, մուավէնէթինէ մազհար օլտուղում կիպի, մէմալի-քի սայիրե էհալիյի համիյեէթմէն-տանէսինին տախի միւզահէրէթի-նէ նայիլ օլաճաղըմը իւմիտ իտէ-բիմ»։

* *

Ֆրանսա տախիլիյեէ նազրը Մ. Գոնսթանս թարաֆընտան, Բարիզ բոլիս նէզարէթինէ եաղըլան պիր մէքթուպտա, Ժէնէրալ Պուլան-ժէեի զիեարէթ իթմէք իւզրէ, մումանիլէյհին նէզտինէ կիտէն զէ-վաթը սէրպէսթ պրագըլմասընը, վէ ֆագաթ պունլար, Նիմանիշ եօլու թավր ու հարէքէթտէ պու-լունմադ իսթէրլէր իսէ, տէրհալ մէննինէ պաշլանմասընա էմր վիր-միշ տիր։

ՀԱԳԷՇ

Ասապատան կէլէն խապէրէ կէօրէ, յունվար նիհահէթինտէ ալն-մըշ օլան խապէրլէր, գոնթ Անթօ-նէլլի իլէ տիկէր Իթալիանլարըն հալի իեի օլտուղունու կէօսթէրի-եօրլար։

Գրալ Մէնէլիք, ասքէրի իլէ Ա-տիզապէպատա պուլունուեօր. միւ-շարիլէյհի Զէնճի հաքիմի իլէ պա-րըշտըրմադ իչին, սընըքը բուհա-նի թարաֆընտան վագը օլան զայ-րէթ պիւսպիւթիւն պօշա չըգըպ, մուհարէպէ մուհադագ ատտ օ-լունուեօր։ Իքի գավմ ասքէրլէրի պիրպիրլէրինէ գարշը հաղը պու-լունմադտա տըրլար։

ՍԱՄՕԱ

Բօ՚Ռ ղազէթասընճա թէէմինինէ կէօրէ, Ալմանիանըն Ագտէնիզ տ-նանմասը, ադիմէթ իչին էլեէվ էմր ալմամշ տըր։

* *

Ցամօատան Օգլանտա կէլէն խա-պէրէ կէօրէ, Ալման գոնսօլոպ, դրալ Մաթաաֆաեը, թէրքի սիւհ-իթմէսի իչին զայրէթ իթմիշ իե-տէ, Մաթաաֆա պունու բէատ ֆագաթ մուվագգաթէն թաթկի խուսուսէթէ բաղի օլմուշ, վէ կ-մանլար իւզէրինէ հիւճումը մէն-իտէճէկլինի վատ իթմիշ տիր։

* *

Մարտ 3տէ Լօնտրատա շահէ-ղ-տուղունա կէօրէ, Սամօա սուլ-ըընտա պիր Ամերիգան սէֆիրէսի իլէ պիր Ալման սէֆիրէսի պրա-սընտա իճրաի խուսուսէթէ վ ա-թէշ իտիլմիշ տիր։

Լաքին Լօնտրատա Ալման սֆէք-բի՝ պունուն ասլու էսասը մա-տըղընը, վէ ագշամ Վաշինթօն-տան դեր թէլէկրաֆտա, Ամերիգա հիւքիւմէթէնէն պունատան խապէ-բի օլմատըղը պէեան օլունմուշ տուր։

ԹԻՒՃԱՌԻԵԷ

Պու հաֆթա իխրաճաթ էմթաա մըզ իւզերինէ էրէեիճէ մուամէլէ կէօրիլմիշ, վէ խոխալաթ բիա-ցասընտա, նիսպէթլէ կէրմի միւշա-հէտէ օլունմուշ տուր։

Պէհէր քիլէսի, կէչէն հաֆթա-եա նիսպէթլէ, 20 բարա ֆազլա իլէ 15070 քիլէ եումուշադ պուղ-տայ սաթըլմըշ, վէ պու թէրագ-դըի ֆիեաթ, հէր նէվ պուղդայա տախի վուգու պուլմուշ տուր։

Պու հաֆթա զարֆընտա, հիչ կիրքա վէ Ազիմա պուղտաեը կէլ-մէտիկինտէն, վէ կէչէն հաֆթա-ատան էլտէ մալ պուլունմատըղընտան, պու նէվ պուղդայատան հիչ սաթըլմամշ տըր։

Պու հաֆթա բիացամըղա 6000 քիլէ Ռումէլի պուղտաեը կէլմիշ տիր։

Պու հաֆթա զարֆընտա, ուն ֆիեաթը 1 ղրշ. թէրագդը իթմիշ, վէ վիրուտ իտէն 2000 չուվալըն 1500ի սաթըլմըշ օլտուղունատան, պաղբրը, էլտէ պուլունան մալի 14,400 չուվալա չըգարմըշ տըր։

Ֆասուլեա իւզերինէ պու հաֆ-թա վուգու պուլան մուամէլաթ էհէմմիեէթաէն արի վէ ֆիեաթ տախի զաեբի տըր։

Պու հաֆթա գըյեէսի 90 բա-բատան 300 չուվալ սուսամ սաթըլ-մըշ տըր։

7 կիւն զարֆընտա, գըյեէսի 18 ղրշ-տան 10 սանտրդ սարը, վէ 17½ ղրշ-տան 18 սանտրդ թապիի քիթ-ըէ ֆիրուխթ օլունմուշ, վէ սարը պալմամու իւզերինէ հիչ մուամէլէ վուգու պուլմամըշ տըր։

Ճինսինէ կէօրէ, գըյեէսի 13-13¾ ղրշ-տան 300 պալեա թիֆթիգ սա-թըլմըշ, վէ գըյեէսի 14-14½ ղրշ-ա Պէյ բաղարը մալի իւզերինէ տախի պիր միդտար մուամէլէ միշահէ-

Պու հաֆթա գըյեէսի 180 ղրշ-տան 10 սանտրդ Մալաթիա, վէ 145 ղրշ-տան 5 սանտրդ ատի թո-գաթի, վէ 120 ղրշ-տան 3 սանտրդ կէյվէ աֆիեօնու սաթըլմըշ տըր։

Կէչէն հաֆթա եաղըլմըշ օլտու-ղու վէճհլէ, մահալը միխթէլի-ֆէտէն 700 պալեա խալը կէլմիշ, վէ պունուն նըսֆը սաթըլմըշ տըր, բիացա կիւնտէն կիւնէ կէրմիյեէթ ալմադտա, վէ ֆիեաթ տախի թուրթկուն պուլունմադտա տըր։

Միւրէպպա մէթրօսու 17-18 ֆը-րանգտան 200 բարչա հէրիս, վէ 11-12 ֆրանգտան 200 բարչա տա-խի ճինսիմ սաթըլմըշ, վէ 2000 լի-բալրդ էսկի Իրան վէ 4000 լիրա-լրդ էսկի Գարատաղ, Շիրվան վէ Գուխարա խալըսը ֆիրուխթ օլուն-մուշ տուր։

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Բ.

Լռութիւնը ոսկի է, խօսքն ար-ծաթ, կ'ըսէ արաբական առած մը։ Երկար ժամանակ լռութիւն պա-հելով ուզեցինք ոսկիի ճաշակն ու-նենալ, ինչ որ մեր ժուժկալ քսակն կը զլանար մեզ։ Շիտակն ըսելով՝ երբ մտածմունք կուգան կը դիզ-ուին դանկիդ մէջ, երբ գաղափա-րաց յորձանք մը կ'ողողէ գլուխդ, կարելի չէ համբ ձգել լեզուդ որ կ'սկսի շարժիլ եթէ չես ուզեր փոր-ձանքի հանդիպիլ, այսինքն կամ ա-ուածի ենթարկուիլ, կամ դուցէ պայթեցնել ուղեղդ։ Ուրեմն՝ այս պարագային մէջ՝ լաւ էանցք մը տալ մաս մը գաղափարաց, որով կրնաս հանդչիլ քիչ մը։ Այս մտածմամբ, կամ լաւ եւս այսպիսի հարկէ մը թելադրեալ՝ մենք ալ ժամ գրիչը ձեռք կ'առնենք, մի քանի մտա-ծումներ թղթին աւանդելով մեր ուղեղն հանդարտեցնելու համար։ Կը տեսնէք որ՝ այս գործի մէջ ալ անձնասիրութիւն կայ քիչ մը։

Մեր առաջին մտածումը Մանչեսթէր կը վերաբերի։ Արդէն գրեթէ տարեկից եմք այս արդիւնաշատ լիճերին՝ զոր ուրիշ տարեկան հասակէ սկսեալ պատիւ ունեցած եմք կարդալ։ Երբ մենք տղայ էինք՝ Մանչեսթէրի գովեստը կը լսէինք, կը բնամք ըսել թէ անոր աղատական գաղափարներն մեր մասաղ մտաց վրայ տպաւորութիւն թողած են, և եթէ այժմ շաւարչ ճշմարտասէր լինել կը կարծէ, այդ ալ Մանչեսթէրի ընորհիւ ըլլալու է։ Քանզի տղայութենէ ի վեր սքանչացած եմք Մանչեսթէրի երկու գլխաւոր յատկութեանց վրայ՝ որ իրեն համար փառաց տիտղոս մ'են։ այն է, ճշմարտախօսութիւն և հաստատամտութիւն։

Շատ գովեստ տալ չեմք սիրեր, բայց Մանչեսթէրն շատ գովութեան արժանի թերթ մ'է։ Ատուած ճշմարտութեան ձայնը չը պակսեցնէ մեր Ազգին մէջէն։ Այս ձայնը այժմ մեզ կուգայ մամլոյ միջոցաւ։ Հիմա մենք երկու թերթ ունինք՝ որ ճըշմարիտ ազգային գոյն և որոշ ուղղութիւն ունին։ առնք են, Աբէնդ որ յաջորդութիւն է Մաքի, և Մանչեսթէր էֆէեռ։ Այս երկու Ազգօգուտ օրգաններ հաւատարիմ թարգմաններն են մեր ժողովրդի զգայմանց և գաղափարաց ուրեմն զանոնք քաջալերելն, ոչ այլ ինչ է, եթէ ոչ ազգը քաջալերել։

Ցիրաւի քաջալերութեան կարօտ է մեր ազգը։ Այս ըսելով նոր բան մը ըսած չեմք ըլլար։ Միայն մեզ ցաւ կը պատճառէ որ՝ մեր ազգային ձեռնարկութիւնք ընդհանրապէս լաւ վախճան չեն ունենար, շատ գործեր կէս ճամբան կը մնան, չատն ալ սկիզբ չեն ունենար։ Ինչո՞ւ, քաջալերութիւն չկայ։ Ի՞նչ բան է սա քաջալերութիւնը որ անանկ բանի պէտք է, որուն կը կարօտին դպրոցի տղայք ալ մեծամեծ ազգերն ալ։ որուն պակասութիւնը կ'սպանէ գրականութիւնը և դատին կը պառկեցնէ ամենաքաջ ըմբիշը։ Մի զարմանաք սիրելի ընթերցողք, քաջալերութեան այս հպաշալի յատկութեան վրայ, քանզի քաջալերութիւնը ինքն ալ արդէն կարօտ է բանի մը որով կը դառնան աշխարհիս գործերն, և այդ բանն է հրաշագործն այն ոսկին որու ճաշակը չը կարողացանք սանալ արաբական առածին կիրառութիւնն ընելով։ Ուրեմն քանի որ քաջալերութիւնը սակիով կ'ըլլայ, և քանի որ յառաջդիմութիւնը քաջալերութեամբ կ'ըլլայ, ըսել է թէ մեր ազգային յառաջդիմութիւնը քսակներու մէջ կը գտնուի։ Այս տեսութեամբ ամեն ով որ քսակ մ'ունի (անծակ քսակ մը) ազգային յառաջդիմութեան մէկ մասն իւր քով ունի և հետեւաբար որու քսակը որ գիրուկ է, անոր յառաջդիմութեան բաժինն աւելի է։ Կրնա՞ք այս եզրակացութեանս դէմ բան մը ըսել։ Այս խորհրդածութեան առիթ վերջակէտ մը կը դնեմ, որպէս զի երկար բարակ ոսկի ներքուն ընել չստիպուիմ։

Երրորդ մտածումս մեր կրօնքին նուիրեալ է։ Մեր կրօնքի թշնամիները իրենց բրբոքանոն յառաջ կը տանին։ Անմակնով գործ մ'է ասիկայ։ Գաւառներն լաւ ասպարէզ կայ այս շահաւոր գործին համար։ Մենք ի՞նչ կը վճարենք պաշտպանութեան գործին համար։ Ո՞ւր են մեր քաջ հովիւներն որ իրենց անձերը դնեն ի վերայ ոչխարաց։ Ասոնց շատը Պօլիս կը գտնուին, և հեռուէն ձայն կուտան, բայց այդ ձայնը կը հասնի՞ Պաստոսի եղերքն։ Հունձք բազում են միսիոնարաց համար, բայց հայ վարդապետք սակաւ։

Մենք կ'առաջարկեմք կրօնական միաբանութիւն մը կազմել, և օտար մարդարներու դէմ մեր կրօնքը պաշտպանել։ ասոր համար պէտք է ոսկի և դարձեալ ոսկի։

ՇԱՒԱՐՇ

21 փետր. 1889

ՊԱԼԸՔԷՍԻՐՏԷՆ ՄԷՔԹՈՒՊ

...Միւէլլիթ,

Մահէլլիմիղոտ տերտէոթի ինչապուլունան միլլէթ մէքթէպի հագրնաա, ապտէմճէ թարաքիրնրզա պակը մալիւմաթ վէրիլմիշ տիր։ Ինչաաթը մէղքիւրէեէ պաշլանալըտան պէրու տէվամ օլունմագտէ օլուպ, վէ նրսրգի մրդտարրնրն էթրաքիր սօմ թաշլարը տէօշէնմիշ իսէ տէ, գըշ միւնասէպէթիյլէ թէէխիր օլունուպ, անճագ թաշլար հազրրլանմագտա տրը։

«Պիր տէկիրմէն տէօնիւէօր էմմա, պունուն սուեո՞ նէրէտէն տիր» տարպը մէսէլի վարիտի իսաթը օլուպ, ինչաաթը մէղքիւրէ մէսարիֆինին տախի նէրէտէն թէտարիք օլունմասը խուսուսունա կէլինճէ, մալիւմ եա, պէօյլէ պիր մէմլէքէթտէ, պու եօլտա ինչաաթն թէքմիլի, վէ եախօտ նրսքը, վէ եատտա բուպու մէսարիֆինի իթաեէ միւգթէտիր ասհապը սէրվէթ պուլունմասը զրնտան, եալնըզ նէֆսի Պալըքէսիրտէ միւթէվաթթն Հայլարրմրզտան հէր պիրինին վուսու վէ իգթիտարընա կէօրէ պիրեր իեանէ ալընմալը, ինչաաթ իլէրու կէօթիւրիւմէքտէ տիր։

Կէրչի «իլէրու կէօթիւրիւմէքտէ տիր,» տիեէրէք հէման կէչի վերաիմ իսէ տէ, պունտա նէ գատար միւշքիւլաթ չէքիլմէքտէ օլաճաղրտա տերքեար աբը։ զիրա, էհալինին վէրէճէկի իեանէ իխթիեարի պիր շէյ օլուպ, էկէր եա բարասը եօգ տուր տա վիրէմէզ, վէ եախօտ վար աբը տա վիրմէք իսթէմէզ իսէ, էօթէտէ հէր կիւն իշլէնէն ամէլէտէ աճ տուրամաղ, պիթթապի հաղդրնը իսթէր։ պինաէն ալէյհ ինչաաթա մէէմուր օլան հէյլէթ տախի, քէնտի թարաքինտան եարապլէճէկի ֆէտաքեարլրզը իճրա, վէ զահմէթ ու քիւլֆէթի տերիւհտէ իմթիքաէն ասնրա, օսանրը վէ իշի թերք իտեր։

Իմտի, պու իքի ճիհէթտէ տախի, պաշլըճա իշ կէօրէպիլէճէք պիր տէլիլ վէ պիր նասիհ օլաճադ զաթ էլզէմ տիր, վէ պու զաթ տա էլեէվմ մահէլլիմիղտէ պուլունան Արժ. Եղրաս Վարդապետ Ս. Հայր տրը։

Միւմանիէ յհին մէմլէքէթիմիզէ վիրուտի հիչ պիր թէտպիրէ մէպնի օլմանրզ, անճագ 3-4 սէնէլէրտէն պէրու միւնասէպէթսիզ մահէլլերտէ իմրարը էվդաթ իտէն մէքթէպ չօճուդլարրնրն իպտիդայէնէ մէպնիտիր. փագաթ, հայիա՛քի, Ազգ. Պատրիարքարանրմրզ թարաքինտան, տէֆաթէն օլունան արզ ու իմտատաթը աճիզանէմիզէ հալէա էհէմմիյէթի վիրիլմէտիքտէն զաչդա, միւմանիէյհ Ս. Հայրըն, պիլա իշն վէ բուիսաթ պուրատա կէլմէսիտէ աֆվ օլունմաղ պիր դապահաթ ատտ օլունարագ, վէ միւմանիէյհին Իսթանպօլա կէլմէսի իչին, էվվէլճէ, Խառն Ժողով թարաքինտան գարար վիրիլմիշ օրմասը պէեան գրլընարագ, պու կիւնէ գատար տեղապահլըզը թասդիգ պույրուլմամրշ տրը։

Հայպու քի, միւմանիէյհ վարդապետ պուրատան կիմթիկինտէ, պաշլանմրշ օլան մէղքիւր մէքթէպ տէվամ իտիլիպ իքմալ օլունմամեահաղընտան, Ազգ. Պատրիարքարան թարաքը ալիսինտէն միւսատտէ պույրուլմասը արզու վէ ըէճա օլունմագտա տրը։

. . .

1889 փետր. 15, Պալըքէսիր
(Մանչեսթէր էֆէեռ)

Կէրչի, միւմանիէյհ վարդապետին, Խառն Ժողովուն գարարընա իթաաթ, վէ էհալինինտէ բիայէթ իյլէմէսի հէմ պիր պիւեիք պօրճ օլուպ, վէ հէմտէ էլզէմ տիր։ լաքին, պու ճիւմլէ իլէ տախի, էկէրչի պիւյիւք պիր մահզուր պուլունմագտա տէկիլ իսէ, մէղքիւր մէքթէպլին ինչա վէ իքմալը խաթրը իչին, էհալինին իսթիրհամընա թէվֆիղան, առաջնորդ տեղապահլըզընին թաստիդինէ լութֆէն հիմմէթ պույրուլմասընը, ահիղանէ պիզ տախի ըէճա իտէրիզ։

Դ. Ժողովրդեան՝ ստակով գպրոց խրկելու անվարժութիւնն որ եղած հասոյթով կ'գոհանան։

Դ. Իւրաքանչիւր տեղւոյ և ժողովրդեան յարմար և կարող ուսուցչաց պակասութիւնն։

Ե. Դաւառաց շատին Ուսումն. Խորհրդոց յանձնարարութիւնքն չկարենան։

Առ այժմ մեր յիշած այս հինգ կէտերը կ'ցուցնեն յայտնի թէ վարչութեանց և իմաստաւորի Ուսումն Խորհրդոց ջանքեր ներկայ եղանակաւ անօգուտ պիտի լինին, և հեռուէն որոշումներ՝ ծրագիրներ՝ շրջաբերականներ ժողովրդեան բըժիշկի չափ չպիտի դան, և այն անձնուէր խորհուրդք՝ իրենց վարկն, պատիւն ու արժանաւորութիւնն պիտի նուաստացնեն ու ոչնչացնեն ժողովրդեան մտաց, մեր ժողովուրդն այդ եղանակաւ չ'յառաջդիմեր և իւր ժողովոց որոշումներն ալ չ'յարգեր։ Երբ խնդիրն է այսպէս։ ի՞նչ ընելու եմք, սրտմտի՞մք միայն ժողովրդեան ու շարունակե՞մք մեր ընթացքն որ թէեւ շահաւոր՝ բայց դիւրամատչելի չէ ժողովրդեան, ո՛չ, Ազգն ու Ազգասիրութիւնն անպէս կը պահանջեն որ համակերպիմք ժողովրդեան և անոր յամառութիւնն շողոքորդեմք, գիւղերն մերձենամք դաւառին և դաւառն կեդրոնին, օղակ օղակ շղթայեմք ամեն գիւղ ամեն քաղաք և անոնց հանդոյցն կապեմք կեդրոնին, որպէս զի յարաբերութիւնք լաւագոյն կերպիւ կատարուին և արդիւնքն երեւի կեդրոնին։ (Հոս դարձեալ պիտի գովեմ Պարտիզակ որ ուսումնական յառաջդիմութեան տեսակետով գերազանցած ըլլալով, իւր գաւառագլուխն և անկախ դիրք մը ստացած, ամենայարգանք կը նուիրէ առ նա, և պաշտօնական յարաբերութիւնք օրինաւոր վիճակի մէջ կը կատարէ գաւառագլխին հետ։ Նիկոմիդիոյ մէջ առաջին անգամն ըլլալով Ուսումնական Խորհուրդ մը կազմուեցաւ վերջերս, որ միայն անուանական լինելու պատրաստուած ըլլալով հանդերձ՝ ինչպէս այդ խորհուրդներէն շատեր եղած են՝ մատնակցած է ընտրութեան թէ և ըստ պահանջման եղանակին անուղղակի կերպով։)

Ըստ մեր մասնաւոր կարծեաց պէտք է գործադիր պաշտօնեայ մը տալ այն ժողովին՝ որոյ որոշումներըն չեր յարգուիր ու գործադրուիր դիւրաւ հասարակութեան մէջ։ մի և նոյն եղանակաւ և մի և նոյն ժամանակի մէջ, և այդ գործադիր պաշտօնեայն ժողովուրդն ընտելացնէ տակաւ Ուսումն. Խորհրդոց որոշումներուն։

Կ'առաջարկեմք ուստի, Իւրաքանչիւր Առաջնորդանոց գաւառի համար դպրոցական ընդհանուր տեսուչ մը նշանակել։

Մեր այս առաջարկութիւնն դիւրահասկանալի ընելու և օրինաւոր վիճակի մէջ ներկայացուցանելու համար, կը յարեմք թէ պէտք է որ

1. Ց.դ տեսուչներն ընտրուին կեդր. Ուսումն. Խորհրդէն,

2. Տեսուչն յարաբերութիւն ունենայ դաւառին Ուսումն. Խորհրդոյ հետ, և պատասխանատու լինի զինքն ընտրող կեդր. Խորհրդոյն։

3. Տեսուչն ամեն տարի իր հրկողութեան և խնամոց յանձնեալ վարժարանաց Հոգաբարձութեանց տեղեկագրերն ունենալով՝ մանրամասն համար ներկայացուցանէ կեդրոնական և իր դաւառին երկու Ուսումն. Խորհրդոց։

4. Տեսուչն շրջիկ ըլլայ, և գիւղերն պտտի ի հարկին Առաջնորդին հետ։

5. Իր ամսականն դաւառին գիւղերէն ու քաղաքներէն տրուի ըստ չափու կարողութեան և թուոյ բնակչաց։

6. Տեսուչն աշխարհական ըլլայ, թէեւ առ այս կարող էկեղեցական աւելի նախապատիւ է։

Օգտակար պիտի ըլլայ եթէ դաւառին գլխաւոր քաղաքներէն երկու, երեքական պատգամաւորութիւնք տարին գէթ միանգամ ժողովելով գումարեն և խիրհրդակցին դաւառին ուսումնական ընդհանուր վիճակին վրայ, և եթէ հարկ տեսնեն խորհուրդ տան դաւառին Ուսումն. Խորհրդոյն։

Թէ դաւառաց մէջ դպրոցական վիճակն խիստ յուռի է, քաջ իսկ գիտեն ամեն անոնք որոնք նուազ կամ առաւել իրենց դորձ ըրած են զբաղելու դաստիարակութեան խնդրով, և ոչ ոք կը համարձակի ներկայացուցանելու հասարակութեան՝ և է ուղղութիւն մը, կասկածելով թէ մի գուցէ յանկարծուստ գայ իշնէ իր այդ կարծեաց վրայ գիշատիչ տարը մը և միայն միայն զբաղեցուցած ըլլալու պաշտօնն կատարած ըլլայ վայրապար, բայց կը կարծեմք այնպէս թէ, կեդրոնն վերահասու չկարենալով ըլլալ այնքան՝ ժողովրդեան ներքին տարօրինակ ընթացից, չկրնար ընդհանրապէս շօշափել այն պէտքերն, որոց կատարումն միայն կը գոհանայ ոչ միայն մասնաւոր դաւառ մը այլ և բովանդակ Հայն որ ի Թուրքիա, և հետեւապէս դաւառագլխէն կը սպասուի սերտել իրենց դաւառն, ձեւել ընդհանուրին պէտքերուն վրայ և առաջարկել կեդրոնին, բայց դժբաղդաբար այսօր դաւառներն քիչ կը մնայ իրենց նիւթական մնունդն ալ կեդրոնէն պիտի մուրան, այս վիճակ անհանդուրժելի է կեդրոնին, պէտք է աշխատիմք իր անխնչ ջանից մէջ անվհատ պահել զինքն ընդ միշտ, որպէս զի ապագային՝ մեր Ազգ. բարելաւ կեանքն՝ այն մեծ անձնաւորութեանց վաստակն անմոռաց պահէ, և իր եռեւերախաւորութեան շրջանէն մը Հայ սրտին ճրագ մ'ըլլայ։

Զմոռնանք ըսելու թէ, դանդաստ մ'ալ կայ որ նոր է և ոչ նուազ ուշադրութեան կարօտ, այն է թէ բարոյական յառաջդիմութեան ջանքեր խեղդեցին գնիթական, և աղքատներ ունեցանք գիտուն ու հարուստներ՝ աղքատ, և այս տարօրինակ երկն աւելի ցաւոտ արտադրեց քան օգուտ, ու կ'ըսեն, տա՞ւ ինչ կը ծառայեն ուրեմն ուսմունք և գիտութիւնք երբ իմացական աղքատներ յառաջ բերելու միայն կը ծառայեն այնքան երկունք, այնքան մեծաքանակ գումարներ յումպետս կը վատնուին, և Ազգն պարզապէս տուժած կըլլայ նիւթապէս և բարոյապէս։ Բնականաբար այս խնդիր ըստ ուսումնասիրութեան կը կարօտի, մանաւանդ իրարու պիտի մօտենան, կարծիքներ գիրար պիտի ընդհարին, գաղափարաց կռիւ մը պիտի պաշարէ զմտրդիկ, և ըստ կարծեաց այդ ընդհարումն պիտի երեւի և խնդիրն իր գոհացուցիչ լուծումն գտնէ։

Խնդրեմք ուրեմն կեդրոնէն և յարգենք զինքն, ընտրատուն ու գնահատենք ու եթէ տառապինք իր սուեւ ակամայ սխալէն առաւել եւս սիրենք, եթէ սխալի, թէ առարկէ թէ կշտամբէ թէ պատժէ ու մերժէ իսկ, կանչենք թէ ինքն է մեր պետն մեր հաւատն ու մեր ապագայ յոյսն։

Մեր առաջարկութիւնն բարեզարդ գոյներով չներկեցինք, որ միայն վայրկենական հաճութիւն կ'ազդեն ընթերցողաց, և յաւակնութիւն ալ չունիմք մեր այս առաջարկութիւնն ուշադրութեան յանձնելու՝ Ազգային դաստիարակութեան վրայ հսկելու պաշտօն ունեցող անձանց, նկատելով միայն որ այսու առիթ կուտամք սլլոց բազմաց եւս զբաղելու այս կենսական խնդրով, որոյ ծայրն բարի և օգտակար պիտի ըլլայ ընդհանուր Ազգին, հանրային կարծեաց ուշադրութեան կը յանձնեմ, որ փոխելով, գտելով, քննելով, դատելով կարող է վերջապէս այն, որ ուղիղ է և դիւրամատչելի ժողովրդեան ներկայ վիճակին։

Ցվէ. Աղէքսանդրեան

21 փետր. 1889
Պարտիզակ

ՊԱԼԸՔԷՍԻՐՏԷՆ ՄԷՔԹՈՒՊ

Պատուական՝ ամէն ուսումնական յառաջդիմութեան դարման մը։

Խմբագիր,

Պատուական Մանչեսթիդ փետր. 11ի 6164 թուոյն մէջ Ասոպ ստորագրութեամբ փորձառական գիտութեան վրայ հիմնեալ գնահատելի և ուշադրութեան արժանի մի յօդուած ընթեռնլոյ բարեբաղդութիւնն ունեցանք։ Մեծայարգ յօդուածագիրն գեղեցիկ լեզուն նկարագրած էր Հայ վարժարանաց ներկայ ամուլ և ապարդիւն վիճակն, և ի վերջոյ երբ դարման օրինաւոր առաջարկութիւն մը կը ներկայացուցներ ձեռնհաս վարչութեանց(1)։

Մեծ. յօդուածագրին դիտողութիւնքն կը յարմարէին բովանդակ Ազգ. վարժարանաց, բայց իր առաջարկութիւնն միայն Պոլսեցւոց վերայ կը կեդրոնացնէր, թողլով որ դաւառացւոյն կողմանէ՝ դաւառացին ինքն խօսի և առաջարկէ։ Ճըշմարիտ է թէ Պոլսեցին որ բովանդակ Հայ տարրին կեդրոնը կը կազմէ, և յորմէ միայն կախումն ունի ընդհանուր յառաջդիմութիւնն՝ ինքն ամեն տեսակ շահաւէտ խընդրոց մէջ յառաջընթաց պիտի ըլլայ, և օրինակ դաւառացւոյն։ Ինքն պիտի կազմէ ընդհանրապէս Երեսփոխանութիւնն ու Վարչականին Քաղաքական մասն՝ որ պաշտօն ունին վճռելու Ազգին բարդն, և ապագայն բարելաւելու պարտաւորութիւնն ստանձնած են։ ինքն պիտի կազմէ այլ կեդրոնական բոլոր Տեսուչ խորհուրդներն՝ Հոգաբարձութիւններն՝ Ցանձնաժողովներն և այլն, որ ոչ նուազ կարեւոր դիրք մ'ունին Ազգին առջև։

Ուրախ եմք սակայն յայտնել դաւառէն թէ Պոլսեցին իւր ընտիր ընտիր ասպնջականօք Ազգ մը կառավարելու վիճակին մէջ կը գտնուի բաւական տարիներէ ի վեր, և Հայուն կեդրոնն այսօր շնորհիւ մեր բարեխնամ Ազգասէրներն՝ ծաղկեփունջերով կը զարդարէ Հայ Եկեղեցւոյն Ս. Սեղանն՝ իր անմոռաց նախնեաց պատկն անթառամ պահելու համար։ Գոհ եմք մանաւանդ որ այսօր մեր կեդրոնն իր առօրեայ մտածմանց նիւթն ըրած է ի մէջ այլոց դաստիարակութեան ամենակարեւոր խնդրին։ Դժբաղդաբար ժողովրդեան ցոյց տուած արդիւնքն չպատասխանեց կեդրոնին ազգասէր նպատակին, և որոշմունք՝ ծրագիրք՝ կանոնագիրք մեացին ամուլ, և իր այնքան երկունք և մեծագումար ծախքեր յօդս ցնդեցան ապարդիւն։

Սիրալ է այն թէ ժողովք ու խորհուրդք, կեդրոնական կամ գաւառական, չեն խորհիր այս կէտերուն վրայ, քա՛ւ, գանդատելու երբեք տեղի չկայ, յանցանքն ժողովրդեանն է, և մեք անկէ աւելի բան պահանջելու իրաւունք չունիմք։ և երբ զգալի արդիւնք չեմք տեսներ՝ թերութիւնն ժողովրդեան կողմն փնտռենք, որ իր կողմանէ հարկ եղած օժանդակութիւնն կը զլանայ, և կը թողու որ ժողովոց որոշմունք զրոս պատին մէջ մնան առանց գործադրութեան։ Կըսէր Ռուսինեան թէ տառն առանց ոգւոյ դիէ անկենդան։ տառն ժողովներէն, իսկ ոգին ժողովրդէն պահանջելի է։

Առաջին ակնարկով՝ առանց խընդրոյն ներքին կողմն հետազօտելու, պիտի տեսնեմք թէ այս կայուն վիճակին (ոչ յետադիմութեան) պատճառն է։

Ա. Զանազան դաւառներուն մէջ ցրուեալ ժողովրդոց բոլորովին տարբեր վիճակն։

Բ. Գիւղացի ժողովրդեան նիւթական անկարողութիւնն։

Գ. Ժողովրդեան՝ ստակով գպրոց խրկելու անվարժութիւնն որ եղած հասոյթով կ'գոհանան։

Դ. Իւրաքանչիւր տեղւոյ և ժողովրդեան յարմար և կարող ուսուցչաց պակասութիւնն։

Ե. Դաւառաց շատին Ուսումն. Խորհրդոց յանձնարարութիւնքն չկարենան։

Առ այժմ մեր յիշած այս հինգ կէտերը կ'ցուցնեն յայտնի թէ վարչութեանց և իմաստաւորի Ուսումն Խորհրդոց ջանքեր ներկայ եղանակաւ անօգուտ պիտի լինին, և հեռուէն որոշումներ՝ ծրագիրներ՝ շրջաբերականներ ժողովրդեան բըժիշկի չափ չպիտի դան, և այն անձնուէր խորհուրդք՝ իրենց վարկն, պատիւն ու արժանաւորութիւնն պիտի նուաստացնեն ու ոչնչացնեն ժողովրդեան մտաց, մեր ժողովուրդն այդ եղանակաւ չ'յառաջդիմեր և իւր ժողովոց որոշումներն ալ չ'յարգեր։ Երբ խնդիրն է այսպէս։ ի՞նչ ընելու եմք, սրտմտի՞մք միայն ժողովրդեան ու շարունակե՞մք մեր ընթացքն որ թէեւ շահաւոր՝ բայց դիւրամատչելի չէ ժողովրդեան, ո՛չ, Ազգն ու Ազգասիրութիւնն անպէս կը պահանջեն որ համակերպիմք ժողովրդեան և անոր յամառութիւնն շողոքորդեմք, գիւղերն մերձենամք դաւառին և դաւառն կեդրոնին, օղակ օղակ շղթայեմք ամեն գիւղ ամեն քաղաք և անոնց հանդոյցն կապեմք կեդրոնին, որպէս զի յարաբերութիւնք լաւագոյն կերպիւ կատարուին և արդիւնքն երեւի կեդրոնին։ (Հոս դարձեալ պիտի գովեմ Պարտիզակ որ ուսումնական յառաջդիմութեան տեսակետով գերազանցած ըլլալով, իւր գաւառագլուխն և անկախ դիրք մը ստացած, ամենայարգանք կը նուիրէ առ նա, և պաշտօնական յարաբերութիւնք օրինաւոր վիճակի մէջ կը կատարէ գաւառագլխին հետ։ Նիկոմիդիոյ մէջ առաջին անգամն ըլլալով Ուսումնական Խորհուրդ մը կազմուեցաւ վերջերս, որ միայն անուանական լինելու պատրաստուած ըլլալով հանդերձ՝ ինչպէս այդ խորհուրդներէն շատեր եղած են՝ մատնակցած է ընտրութեան թէ և ըստ պահանջման եղանակին անուղղակի կերպով։)

Ըստ մեր մասնաւոր կարծեաց պէտք է գործադիր պաշտօնեայ մը տալ այն ժողովին՝ որոյ որոշումներըն չեր յարգուիր ու գործադրուիր դիւրաւ հասարակութեան մէջ։ մի և նոյն եղանակաւ և մի և նոյն ժամանակի մէջ, և այդ գործադիր պաշտօնեայն ժողովուրդն ընտելացնէ տակաւ Ուսումն. Խորհրդոց որոշումներուն։

Կ'առաջարկեմք ուստի, Իւրաքանչիւր գաւառի համար դպրոցական ընդհանուր տեսուչ մը նշանակել։

Մեր այս առաջարկութիւնն դիւրահասկանալի ընելու և օրինաւոր վիճակի մէջ ներկայացուցանելու համար, կը յարեմք թէ պէտք է որ

1. Ց.դ տեսուչներն ընտրուին կեդր. Ուսումն. Խորհրդէն,

2. Տեսուչն յարաբերութիւն ունենայ դաւառին Ուսումն. Խորհրդոյ հետ, և պատասխանատու լինի զինքն ընտրող կեդր. Խորհրդոյն։

3. Տեսուչն ամեն տարի իր հրկողութեան և խնամոց յանձնեալ վարժարանաց Հոգաբարձութեանց տեղեկագրերն ունենալով՝ մանրամասն համար ներկայացուցանէ կեդրոնական և իր դաւառին երկու Ուսումն. Խորհրդոց։

4. Տեսուչն շրջիկ ըլլայ, և գիւղերն պտտի ի հարկին Առաջնորդին հետ։

5. Իր ամսականն դաւառին գիւղերէն ու քաղաքներէն տրուի ըստ չափու կարողութեան և թուոյ բնակչաց։

6. Տեսուչն աշխարհական ըլլայ, թէեւ առ այս կարող էկեղեցական աւելի նախապատիւ է։

Օգտակար պիտի ըլլայ եթէ դաւառին գլխաւոր քաղաքներէն երկու, երեքական պատգամաւորութիւնք տարին գէթ միանգամ ժողովելով գումարեն և խիրհրդակցին դաւառին ուսումնական ընդհանուր վիճակին վրայ, և եթէ հարկ տեսնեն խորհուրդ տան դաւառին Ուսումն. Խորհրդոյն։

Թէ դաւառաց մէջ դպրոցական վիճակն խիստ յուռի է, քաջ իսկ գիտեն ամեն անոնք որոնք նուազ կամ առաւել իրենց դորձ ըրած են զբաղելու դաստիարակութեան խնդրով, և ոչ ոք կը համարձակի ներկայացուցանելու հասարակութեան՝ և է ուղղութիւն մը, կասկածելով թէ մի գուցէ յանկարծուստ գայ իշնէ իր այդ կարծեաց վրայ գիշատիչ տարը մը և միայն միայն զբաղեցուցած ըլլալու պաշտօնն կատարած ըլլայ վայրապար, բայց կը կարծեմք այնպէս թէ, կեդրոնն վերահասու չկարենալով ըլլալ այնքան՝ ժողովրդեան ներքին տարօրինակ ընթացից, չկրնար ընդհանրապէս շօշափել այն պէտքերն, որոց կատարումն միայն կը գոհանայ ոչ միայն մասնաւոր դաւառ մը այլ և բովանդակ Հայն որ ի Թուրքիա, և հետեւապէս դաւառագլխէն կը սպասուի սերտել իրենց դաւառն, ձեւել ընդհանուրին պէտքերուն վրայ և առաջարկել կեդրոնին, բայց դժբաղդաբար այսօր դաւառներն քիչ կը մնայ իրենց նիւթական մնունդն ալ կեդրոնէն պիտի մուրան, այս վիճակ անհանդուրժելի է կեդրոնին, պէտք է աշխատիմք իր անխնչ ջանից մէջ անվհատ պահել զինքն ընդ միշտ, որպէս զի ապագային՝ մեր Ազգ. բարելաւ կեանքն՝ այն մեծ անձնաւորութեանց վաստակն անմոռաց պահէ, և իր եռեւերախաւորութեան շրջանէն մը Հայ սրտին ճրագ մ'ըլլայ։

Զմոռնանք ըսելու թէ, դանդաստ մ'ալ կայ որ նոր է և ոչ նուազ ուշադրութեան կարօտ, այն է թէ բարոյական յառաջդիմութեան ջանքեր խեղդեցին գնիթական, և աղքատներ ունեցանք գիտուն ու հարուստներ՝ աղքատ, և այս տարօրինակ երկն աւելի ցաւոտ արտադրեց քան օգուտ, ու կ'ըսեն, տա՞ւ ինչ կը ծառայեն ուրեմն ուսմունք և գիտութիւնք երբ իմացական աղքատներ յառաջ բերելու միայն կը ծառայեն այնքան երկունք, այնքան մեծաքանակ գումարներ յումպետս կը վատնուին, և Ազգն պարզապէս տուժած կըլլայ նիւթապէս և բարոյապէս։ Բնականաբար այս խնդիր ըստ ուսումնասիրութեան կը կարօտի, մտքեր իրարու պիտի մօտենան, կարծիքներ գիրար պիտի ընդհարին, գաղափարաց կռիւ մը պիտի պաշարէ զմտրդիկ, և ըստ կարծեաց այդ ընդհարումն պիտի երեւի և խնդիրն իր գոհացուցիչ լուծումն գտնէ։

Խնդրեմք ուրեմն կեդրոնէն և յարգենք զինքն, ընտրատուն ու գնահատենք ու եթէ տառապինք իր սուեւ ակամայ սխալէն առաւել եւս սիրենք, եթէ սխալի, թէ առարկէ թէ կշտամբէ թէ պատժէ ու մերժէ իսկ, կանչենք թէ ինքն է մեր պետն մեր հաւատն ու մեր ապագայ յոյսն։

Մեր առաջարկութիւնն բարեզարդ գոյներով չներկեցինք, որ միայն վայրկենական հաճութիւն կ'ազդեն ընթերցողաց, և յաւակնութիւն ալ չունիմք մեր այս առաջարկութիւնն ուշադրութեան յանձնելու՝ Ազգային դաստիարակութեան վրայ հսկելու պաշտօն ունեցող անձանց, նկատելով միայն որ այսու առիթ կուտամք սլլոց բազմաց եւս զբաղելու այս կենսական խնդրով, որոյ ծայրն բարի և օգտակար պիտի ըլլայ ընդհանուր Ազգին, հանրային կարծեաց ուշադրութեան կը յանձնեմ, որ փոխելով, գտելով, քննելով, դատելով կարող է վերջապէս այն, որ ուղիղ է և դիւրամատչելի ժողովրդեան ներկայ վիճակին։

Ցվէ. Աղէքսանդրեան

21 փետր. 1889
Պարտիզակ

(1) Գովելի է Ասոպն, որ իր դիտողութեանց կ'ընկերացնէ դարմանի առաջարկութիւն. որով ցամաք քննադատի դերն չկատարեր, ինչպէս շատեր սովոր են ընել առանց ելից դիտողութիւններ ընելով, որ միայն վնաս կ'արտադրէ։

ՄՐՑՈՒՄ Ի ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ

Ի Կ. Պոլիս հրատարակեալ (Բէյէ-Մէոդէս ՖարմասէօՒԷ) «բժշկական և դեղագործական» հանդէսին 89 յունվ. 31 ամսաթերթին մէջ (Տը Լ էօնէէ-սանս ան Ֆարմասի) «մրցումի ի դեղագործութեան» վերնագրով յօդուած մը կարդալու բաղդութիւնը ունեցայ, որն որ քաշուած էր ի Պրիւսսէլ հրատարակուած «Արքունի դեղագործական ժողովոյ» լրագրէն։ Նկատելով որ՝ թէ Կ. Պոլիս և թէ գաւառաց դեղագործական այժմեան կացութեան խիստ յարմար է այն։ Հարկ համարեցի (Պ. Դ. Մօդէլ) Պ. Դ. Մօմիլի սոյն ամենակարեւոր յօդուածը հայերէնի վերածել՝ այսու մերազնեայ արհեստակցաց օգուտ մը ընելու համար։

«Յեռադիմութեան և անկման ժամանակի մէջ կ'ապրինք, ամէն ուրեք կը լսեմք թէ «գործերը չեն քայլեր, մրցումը անպայման է» ըստ իս առանք միևնոյն բանը կը նշանակեն։ գործերը չեն քայլեր, որովհետեւ անպայման մրցումի կայ։ կամ թէ անպայման մրցումը գործերը կապանէ։ չարեաց ապրիւրը միևնոյն է, որուն պատճառը ոմանց արժանապատուութեան թերութեանը մէջ պէտք է փնտռել։

Անցեալ յուլիս ամսոյ մէջ, մեծ մասամբ մեր հանրապարանների դատաւոր ներէն կազմուած ժողովի մը ներկայ էի, այս ժողովին մէջ խնդիր էր մի քանի դեղագործներ մասնաժողովի մը անդամ ընտրել։ ես իմ արհեստակիցներուս ոմանց այդ մասնաժողովի անդամակցելուս իրաւունքը կը պատպանէի։ զոր ինձ համար անվիճելի կը թուէր։ մեծ համալսարանի դատաւոր մը գիտէ՞ք ի՞նչ արձակեց իմ ընտրելիներս մերժելու համար «մասնաժողովի մը մէջ դեղագործները նպարավաճառներէ նուազ կարեւոր կը նկատեմ։ ինձ համար երբէք արժէք չունին» որուն պատասխանեցի «անշուշտ անոնց համար ըսել կուզէք որք ուսած են այն համալսարանին մէջ ուր Ձեր մեծութիւնը կը դասախօսէ» սակայն պէտք է խոստովանիլ թէ, ճշմարտութեան նշոյլ մը կայ այս դատաւորին քիչ մը խիստ դնահատման մէջ։

«Այո՛, դեղագործութիւնը կը սորոնանայ, և նպարավաճառութեան կը յանգի տակաւ։ մրցումը այնչափ կը սատկանայ որ մարդերը կարդայ լրագիրներու մէջ հրատարակուած տեսակ մը ազդեր, կը տարակուսի թէ արդեօք այդ դեղագործները իրենց ապրանքները առանց ստակի՞ գնած են։ լրագիրները մրցման ասպարէզ դարձած են թէ՝ ա՞րդեօք ո՞վ գնոյ աւելի նուազում մը պիտի առաջարկէ։ երբեմն այս նուազումները այլ և այլ ընկերութեանց վաճառուած պաշարներու համար կառաջարկուէին։ այս օր ամէն բանի համար կառաջարկուին և լսելի լինելու համար լրագիրներու միջոցաւ կը հրատարակուին, բայց զգոյշ կեցէք խաբուիլէ։ դեղագործութիւնը այն արհեստներէն չէ որ այդ տեսակ գնոյ նուազումներ ներէ, ինչպէս գործադրելի է վաճառականութեան մեծ տուներու մէջ։ ասոնք մեծաքանակ գործերու շնորհիւ կրնան իրենց վաճառքներուն ոմանց դինը նուազեցնել։ վաճառականները աւելի ծախսուած ապրանքներուն քանակութենէն կը շահին՝ եթէ հատով վաճառելով նուազ շահին, շատ ծախելով աւելի կը շահին։ սակայն դեղագործութեան մէջ, ամէն բան ներկայ վայրկեանին պէտքին սահմանափակ է։ հիւանդութեան պարագայէ դուրս յանախորդը չի դար տուփ մը դեղահար գնելու՝ իւր դարանին մէջ պահելու համար սա պատճառուոր աժան գնով պիտի գնէ։ ինչ որ կրնայ ընել փոքրիկ մը և կամ զոյգ մը կօշիկի համար, իւր պէտքի վայրկենին գործածելու դիտմամբ։ վերջապէս աղէկ մը չհասկցուիր թէ ի՞նչ նպատակաւ խել մը դեղագործներ մրցման ասպարէզի մէջ կը նետուին։ այնպէս իրենց արտադրութեանց գինը չէ որ կը ցածցնեն այլ իրենց գիտութեանը և արժանապատուութեանը։ Դեղագործ մը որ իւր շահը ամենաչնչին գումարի մը կիջեցնէ՝, ի՞նչպէս կարելի է որ ապրի, բնականաբար դեղագիր գլուխ 20 կամ 25 սանթիմ վաստակով չէ որ դեղագործ մը կրնայ ապրիլ և իւր ընտանիքը ապրեցնել։ որովհետև այս կերպիւ այնչափ շատ դեղագիր պէտք է պատրաստէ որոնց պատրաստութեան համար օրուան 24 ժամերը չեն բաւեր։ հետեւաբար ընդհանուրին շահը կը պահանջէ որ գոհացուցիչ դին մը որոշուի որնոր որչափ կարելի է ամէն դեղարաններու մէջ ամիսոսխս մը նայ։ «Հէնանթի դեղագործական ակումբը» (Սէրէլը Ֆարմասէօթիք ու-Հէնանթ) ամենէն առաջ այս ուղղութեան ճամբան դծեց։ վարձահատոյց գնացուցակ մը հրատարակելով, զոր ամէն ոք պէտք էր ընդունէր — ։ Հետեւութիւն։ եթէ մրցումը մեծ վաճառականութիւններ կապրեցնէ, ընդհակառակը դեղագործութիւնը կսպանէ, ըստ իս նորահաս երիտասարդ դեղագործներու ոմանց հասարակութեան ծանօթանալու փափաքը՝ այս գնոց նուազեցուցման ախորժաբեր ազդերու հրատարակութիւնը կը բացատրէ։ »

* * *

1889 փետր. 20
Ռոտոսթոյ

Մալիեէ Նէզարէթինտէն Թէպլիզ օլունմուշ տուր։

Թարու ուսուլբնեն պիտաեէթի թէէսխինտէն պէրու իճրա գըլընան եօգլամալարտա սէպթի տէֆթէր իտիլէն մուամէլաթըն խարճլարը, թահսիլի միմբինսիզ պիր հալէ կէլմիշ վէ պունըն ապաշըճա սէպէպի, թաատիլի գըյմէթ խթիտալարընեն թէէխիրի թէտգըգը մատտէսի պուլունմուշ օլտուղունա, վէ արաղիի միրիեէէ ինթիգալ մուամէլէսինին թէքբարը հալինտէ, ինթիգալ խարճընեն միքերբերէն ալընմասընա հիքմի նիզամ միւսաատէ իյլէմէտիկնէ մէպնի, մեղքիւր խարճլարընեն տա իիլ օլտուգլարը եօգլամա տէֆթէրինտէն, պիր տէֆթաեա մախսուս օլմադ իւզրէ թէրգին վէ իխրաճը,լա, էլեէմ միւթասարրըֆլարը նամարընա, միճէտտէսէն վէ ինթիգալէն սէնէտ վիրիլմէք իւզրէ, իճրասը տերտէսթ պուլունան եօգլամա տէֆթէրլէրինէ իտխալը, վէ թէֆէրրուաթը հագգընտա, Տէֆթէրի Խադանի նէզարէթի ճէլիլէսինտէն վուգու պուլան իշար,վէ օլ պապտէ Նուրայի Տէվլէթ Տախիլեէ տաեիրէսինին մէճլիսի մախսուսը վիւքելատէն զէյլ մսզպաթասը իւզերինէ թաատիլի գըյմէթ խթիտալարընեն սիւրաթը թէտգըգ վէ բոյլեէթի մատտէսինէ, մէմուրլարը թարաֆընտան զիեատէսի իլէ իթենա օլունմադ իւզրէ, օլ վէճհլէ էյֆաի միւդթէզիեաթը իուսուսունա պիլ խթիյան, իրատէյի սէնիյեէյի հազրէթի խիլաֆէթբէնահի միւթալիգ վէ շերէֆսուտուր պույրուլարագ, նէզարէթի միշարիլէյհանա քէյֆիեէթին թէպլիզ օլունտուղու պէեանը իլէ, խազինէճէ տախի իճրայի իճապը շերէֆվարիտ օլան պույրուլմուի Ալիտէ իշար պույրուլմուշ օլմաղլէ, պէր մանթիգը էմրու ֆէրմանը հազրէթի Բատիշահի, պունան պէօյլէ էմ լաք սահիպլերի թարաֆլարընտան վերիլէճէք թաատիլի գըյմէթ խթիտալարընեն պիլա թէէխիր թէտգըգ իլէ, պիր կէօնա թաստիլ վէ շիքեաեաթա մէյտան վերիլմէսինէ վէ հուգուգը խազինէ վէ էհալիսին միւթէսավիճեն մուհաֆազասընա, զայրէթ վէ տիգդաթ ։ լունմասը լիւզումու Մալիեէ նէզարէթի ճէլիլէսինտէն պիլ ումում մէմուրիյնի մալիեէեէ թէպլիզ գըլընմըշ տըր։

ՍԱՐՍԱՓԻՑԵԷ

ԳԱԼԱԹԱ ՊՕՐՍԱՍԸ

Փետրվար 27

Էսկ. Ռում. տիւն ագ. գբ. Գ. Ք	17- 9
» » » էն եիւքսէք	17-12
» » » էն աշաղը	17- 8
Պու սապահ աշքլլոը	17- 2
Խսթիդ. տաիլի տիւն գաբ Գ. Ք.	44-
» » էն եիւքսէք	44-
» » էն աշաղը	43-30
» » աշքլլոը	43-30
Մըսըր միւթահհիւտ գաբ	–
Պու սապահ աշքլլոը	–
Սէրի Ա. Գ. Ք.	27-20
» Բ.	16-10
» Գ.	17- 2
Բուռմէվի շըմէնտըֆէրի	48-
Ագճէ ֆայիզի	7-
Բաբոր, զուրուշ	–
Հէվալէսիզ »	10-

ՊԱՆԳԱ ԱԳՍԻՕՆԼԱՐԸ

Դրէսի ժէնէրալ Գ. Ք.	9-12
Խթանսլօլ պանգասը	7-75
Սօսիէթէ ժէնէրալ	4-25
Թրամվայ Գ. Ք.	4-77

ԱԳՃԷԼԷՐԻՆ ՖԻՆԱՓԸ

Օսմ. վիրասը 100 զուրուշտան	Ղշ. Փր.
Պէեազ Ամէրիկէ Ֆարգը	108-28
Մէթալիք »	102-20
Պէշլիք »	103-30
Ամբլըզ »	103-30
Ինկիլիզ վիրասը	110-36
Ֆրանսըզ վիրասը	88- 6
Բօլ	91-
Դրիմից ալթունու	51-10
Դարպոն գայմէսի	8-48
Մարգ, % 0 Ֆայիզ, վիրա իլէ	18-50
Ֆիորին, % 0 » » »	10-90
Ֆրանգ, % 0 » » »	22-87-50
Լօնտրա, 5 այ վատէ	110-25

ԹԱՍԹԻՑԵԼ

	Ղրշ. Փր.
Իրլի	8-
Ուֆագ	9-

Ի Լ Ա Ն

Սապրզ Մամուլուն սահիպ խմթիեաղը Ա. Յովհաննէս էֆէնտի, Դալաթատա Բէնէչէնպիէ- ազարընտա, Իրսի խանընտա պիր մաղազա քիւշատիյէ, Նէֆիս զէյթուն եաղը, վէ լէզիզ շարապ, վէ մաստիգա վէ էն ալա ճինտէնտէ սապուն, վէ քէգալիք էնվայի նէֆիս գօնեագլար, վէ հաթթա ժօրժ Սալամոն գօնեաղը տախի կէթիրթմէքտէ պուլունտուղունտան, մէմուուն օլմալարընը արզու իտէն զաթլարը թէչրիբիլերի իխթար վէ տավէթ օլունուր։

Պողոս տատասընտան պիր սէնէլիքտէն Երիկիրմի սէնէլիկէ գատար էսկի շարապլար իլէ, Դըզլըրընեն տախի Դումանտարիա թէմիեէ օլունան շարապլարը պուլունտուղունտան, լիւզումու պուլունան զաթլարընն մալիմաթը օլմադ իւզրէ, իլան օլունուր։

ՏՕՔԹՕՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

Բասնաւոր դարման

Դաղղիական ախտից, եւ ծնունդական գործարանաց։

Կալաթա, կամուրջին գլուխը, թիւ 5։

ՏՕԴԹՕՐ ՊԱՊԱԵԱՆ

Փարիսէ խուսուսի խասթախանէլերտէ լավութալըղա, վէ բահիմ վէ խարար եօլլարընա տայիր օլանէմրազէ, վէ գատնլարա չօճուգ օլմասընա մանի օլան պիր թագմ սէպէպլէրին տէֆինէ, վէ չօճուգլար քէյֆսիզլիքլէրինէ շալըշըլ քէսպի թէճարիպ իլէ իքմալի ֆէնն իթտիքտէն պաշգա, պիր գաշ սէնէտէն պէրուտէ պուրատա իճրայի սանսաթէ պիր չօգ թէճրիպէլէր կէօրմիշ պուլունան միմտիլէ հոգթօր Պապաեան էֆ. բաղչէթլու միւշթէրիլերինէ, հէր սապահ սաաթ պէշ գատար Գատը-քէօյտէ Մօտա-ճատտէսինտէ վէ Անթիրա էճզախանէսինին գարշըսընտա վագը 87 նիւմէրօլու քէնտի խանէսինտէ, վէ էօյլէտէն սօնրա տախի սաաթ 11է գատար Գապա-թաշտա Թրամվայ-ճատտէսինտէ քեային 157 նիւմէրօլու մուայեէնէխանէսինտէ խասթա գապուլ իտիպ, վէ բէնճէնպիհ կիւնլէրիտէ մէճճանէն պագմագտէ օլտուղունու իլան իտէր։

ՄԻՖԹԱՀ ԻԻԼ ՈՒԼՈՒՄ

ԻԼԻ ՆԱՀՎ

Միլէթիմիզ թիւրքճէ մուալլիմէ։

ռինտէն պուլունան, Յակոբ էֆէնտի Փաշաեանընն ասարը միւֆիտէսինտէն օլտուղու հալտէ, պու տէֆա, պալէատէքի սէրնամէ իլէ, 124 սահիֆիէտէն իպարէթի օլուպ ճիլտլէնմիշ պուլունտուղու թագտիրտէ, եէնի պիր էսէրլէրինին տահա պուհուրա կէլտիկինի մամէմնունէյէ պէեան իլէ, էշէտտի լիւզումու տէրքեար օլան լիսանը Թիւրքճէէի թահսիլէ արզուքէշ պուլունան զէվաթ վէ շակիրտանընն օգուտմալարընը արզու վէ նասիհաթ իտէրիզ։

Ֆիեաթը 6 զուրուշ տուր,

ՍԵՒ ԴՂՆԿ ԱՒԵՐԱԿՆԵՐԸ

Կամ

ՀԱՐԱՁԱՏ ՈՐԴԻ ԶՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՀՕՐՆ ԲԵՐԻ

Պատմական ընտիր թատերգութիւն յինն արարս

Դին 7 դահեկան

Սոյն թատերգութիւնը տեսր առ տեսր ձեռքէ առնողներ, եթէ իրենց քով ունեցած 13 թերթերը ներկայացընեն առ Ջրաւաճառ Ա. Զամալեան Յակոբ աղա, ամբողջին կազմեալը կրնան ստանալ, կազմի և մեացորդ 4 թերթերու փոխարէն միայն 3 ½ դահեկան վճարելով։

ԹԷՍԱ ՏԻՏՖԱԹԸ

Միւթէրճիմ

ՍԻՄՈՆ ԳԱՆԸԳՃԵԱՆ

Ֆիեաթը 1 զուրուշ

Պիր գաշ խսթիֆատէլի նասիհաթ ու հիքեաեէեի հավի օլուպ, Ինկիլիզէ վէ Ֆրանսըզճատան թէրճիւմէ օլունմուշ տուր։

Թաշրատան, Տէրսաատէթէ Գամանթօ խանընտա քիթապճը վէ գոմիսիոնճու Սիմոն էֆէնտի իտարէսինէ պիր ղ. լրգ քսսթա բուլու կեօնատրիլտիկի հալտէ, քսսթա իւճրէթի ալմագսըզը, սիւրաթը միւմքինէ իլէ մահէլինէ իրսալ օլունուր։

ԻՐԻՆՃԻ ՊԱԼԷԹ ԱՐԱՁ

Բիեանօ մուալիմի Տիգրան էֆէնտի Զուխաճեանընն էսէրի պերկիւզտէսի օլարագ, կէշէն կիւնլէր, բիեանօ իչին թէէլիֆ իտիլմիշ օլան Պիրինճի Պալէթ։ բաղըն կիւզէլճէ թապ իտիլտիկինի պիլտիրմիշ իտիք։ պու կիւն տախի, երինէ էֆէնտիի միւսիսլէյհին էսէրի մէրդուպու օլտուղու հալտէ, Իքինճի Պալէթ Սրապլըն բունիւմայի զուհուր օլտուղունու պէեան իտէրիզ։

Էվվէլճէ օլունան իլան մուճիպինճէ, Կարապետ Բէշիշեան էֆէնտի իլէ միեանէմիզտէ միւնագրա շիրքէթ ֆէսխ օլունարագ, միւշթէրէքէն վիճուտկէթիրիլէն մաթպաա, վէ քիւթիպխանէ, վէ միճէլլիտխանէ քեամիլէն իտարէյի ամիզանէմէ կէշմիշ, վէ պունլար սուրէթի միւքէմմէլէտէ իսլահ վէ թանզիմ օլունարագ, էսէր թապ իթտիրէճէք զէվաթը մաթպաա, վէ քիթապ ալմագ իսթէնէն միւշթէրիլերիմիզկի իսկ քիւթիւպխանէ, վէ քիթապ թէճլիտ իթտիրմէքարզուսունտա պուլունան զաթլարընն տախի միճէլլիտխանէյի ամիզանէմտէն հէր վէհհ իլէ մէմուուն գալամագլարընը, մակլ իքթիխար պէեան իտէրիմ։ Մաթպասյի ամիզանէմտէ հէր նէվի եաղը վէ լիսանլարլա քիւթիպ վէ բէսսիլ թապ օլունաուղու կիպի, քիւթիպխանէյէ տախի պիլճիմէմ քիւթիպի միւնթէշիրէ մէվճուտ պուլունտուղունտան, միւտտասմզ իւզրէ, մաթպաա, վէ քիւթիպխանէ, վէ միճէլլիտխանէյինն ճիտտէն քէսպի իխթիզամ իթմիշ օլտուղունու, էրպապը միւրաճաաթըն միւշահէտէ վէ թէսլիմ իտէճէքլէրինտէ շիւբհէ օլմատըղընտան, կէրէք քէնտի հիսապընա, վէ կէրէք հագգը թէէլիֆլէրինի պիր պէտէլ մուգապիլինտէ թէրք իլէ քիթապ նէյր իթմէք արզու իտէն զէվաթը քիրամը, վէ թաշրատան սըբարըշ իթմէք խսթէէնէն միհթէրէմ միւշթէրիլերիմի, եալընզ նամը ամիզանէմէ միւրաճաաթ իյլէսիքլէրինտէ, էմրլէրինի սուրէթի սէրիատա վէ միւքէմմէլէտէ իճրա օլունաճաղընը թէհհիւտ իտէրիմ։

Պապը Ալի ճատտէսինտէ, 23, 25 վէ 27 նիւմէրօլու մաթպաա, վէ քիւթիպխանէ, վէ միճէլլիտխանէ սահիպի

ԳԱՍՊԱՐ Պ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ՆՈՐ ԵՐԳԱՐԱՆ

ԿԱՄ

ՀԱՒԱՔԱԾՈՑ ԸՆՏԻՐ ԵՐԳՈՑ

Սոյն նոր երգարանը կը պարունակէ 100է աւելի հին ու նոր ընտիր երգեր մեծաւ մասամբ եղանակաւոր, որոց մէջ են առ Վեհ. Սուլթանն ճօնեալ երգերը (յատկապէս «մասիս» գրերով արտատպեալ) ինչպէս նաև նորընտիր Ս. Պատրիարք հօր ճօնեալ անդրանիկ երգն։

Ներկայ երգարանին գլխաւոր հաղինակներն են խորէն եպ. Նար-Պէյ, Մելքիսեդեկ Եպիսկոպոս, Հ. Ղ. Ալիշան, Ս. Փափազեան, Քամառ-Քաթիպա, Ռ. Յ. Պէրպէրեան, Պ. Դուրեան, Ն. Ռուսինեան, Մ. Մամուրեան, Գ. Հ. Ռիշտունի, Մ. Պէշիկթաշլեան, Թ. Նազարեան, Յ. Դուրգէն, Տ. Մանավեան, Խրիմեան Հայրիկ, Մ. Զերազ, Գ. Օտեան, Յ. Ոսկան, Ս. Ֆէլէկեան, Մ. Կիւրճեան, Ս. Գափամաճեան, Ե. Տէվլէթեան ևլն. ևլն։

Ամեն Հայ անհատներու և ընտանեաց անհրաժեշտ եղող ներկայ գործն կը վաճառի բոլոր գրավաճառաց քով. ի գին 5 զրշ. ։

ՄԷՃԻԼԼԷ

Կամ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆ ՕՐԻՆԱԴԻՐԸ

Թարգմանեաց

Ա. ՆԻԿՈՂԱՅՈՍ ԹՈՓՎԱՅԵԱՆ

Պէրպէրեան Տպարանէն մաքուր տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած է Մէճէլլէի Հայերէն թարգմանութեան առաջին հատորն, որ կը պարունակէ Մէճէլլէի խմբագրութեան յանձնիսմբին Տեղեկագիրն (մաղպաթա), իրաւագիտական հիմնական սկզբունքներն (Դավիտի Քըգհիյեէ) և վճռանանց գիրքն (Ֆիթապ-իլ-պիւեու)։

Թուրքերէն հայատառ բնագիրն ևս դրուած է հանդէպ Հայերէն թարգմանութեան։

Ազգ. կեդր. Վարչութեան Պատասխան. Խորհուրդն յատուկ վաւերագրով հաստատած է սոյն թարգմանութեան հարազատութիւնն։

Այս աշխատասիրութիւն, որով ըզգալի պակաս մի կը լցուի ի մէջ, ոչ միայն մեծ պատիւ կը բերէ թարգմանչին, այլ և առ ազգն իրական ծառայութիւն մի մատուցանել կը նշանակէ։

Ամբողջ գործն պիտի բաղկանայ հինգ հատորներէ, որք ըստ մեծի մասին պատրաստուած լինելով՝ պիտի հրատարակուին հեռագիրով։

Կեդրոնատեղին է Մահմուտ—Բաշա, Պէօյիւք—Եըլըրզ խան, վերնայարկ թիւ 10։ կը գտնուի բոլոր Հայ գրավաճառաց քով և ի Բերա Պ. վայրի գրատունն՝ ի գին 10 դահեկանի։

Ազգ. վարժարանաց և ազգ. պաշտօնական հաստատութեանց համար գոհացուցիչ զեղչ կը լինի։

ՄՕՆԹԷ ԲՐԻՍԹՕՑԻ ՈՐԴԻՆ

Սլթընճը վէ սօն ճիլտ նէյր օլունմուշ տըր։

Յարութիւն Քրիստափորեան թարգիքնտան թապ վէ նէյր օլունան պու օրման քիթապընընն, նէ տէրէճէ չսեանը միւթալէա օլտուղու հագգընտա պահսա կիրիշմէկէ, վէ պինանէ ալէյհ գարիինի քիրամ հազարաթընա թավսիեէեէ լիւզում կէօրմէկիզ. անճագ շու գատարընը պէեան իտէրիզ քի, մէղքիւր օրման հէման հէր լիսանա թէրճմէմէ իտիլմիշ վէ եիւզինէրճէ սարգ օլունմուշ օլուպ, էլան թապվէ նէյշրինէտ տէվամ օլունմագտէ, վէ պու սուրէթէ Ֆրանսանընն էֆքեար, ատաթ, ավլէագ վէ մէտէնիեէթինէ սաեիր միլլէթէր տախի միւշթէրէք վէ հիսսէմնտ իտիլմէքտէ տիր։

Հէր քիթապճը տիւքքեանլարընտա վէ պա խուսուս սուճու Պողոս վէ Յակոբ աղալարընն տիւքքեանլարընտա, վէ շարչը գաբուսունտա Սէբէթճի խան գարշըսընտա թիւթիւնճի Դէորգ աղանընն տիւքքեանընտա պէհէր ճիլտի 10ար զուրուշ Ֆիեաթլա սաթըլմագտէ տիր։

ՐԷՍԻՄԼԻ ՎԷ ԹԱՐԻՖԼԻ

ԻՔՆԻՐԻ ԷԼԻՖՊԱՑԻ ՕՍՄԱՆԻ

Եէտինճի Թապը

Մուալլիմի մէշհուր բիքթալու Ա. բիկեան և իհրան էֆէնտինին թէրթիպքէրտէսի օլուպ, Մէարիֆ Նէզարէթի ճէլիլէսի վէ Ազգ. Ուսումնական խորհուրդ թարաֆլարընտան թահսին իտիլմիշ, վէ միլի վէ էճնէպի վէ քէզալիք Միացեալ ընկերութիւնուն մէջ թէպլէրինտէ օգուտտրըլմագտա պուլունմուշ օլան մէզքիւր քիթապ թիւրքճէնին գրաֆթընը վէ պունունլա պէրապէր իմլասընը բէք սուհուլէթլէ վէ ազ վագըթ զարֆընտա էյրէտիր։

Ֆիյ 1 զուրուշ

Մէքթէպլէր իչին 100տէ 25 թէնզիլ

ՏԱՐԵՐԿ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԼԵԶՈՒԻ

Տէօրտիւնճիւ Թապը

Էսէրի Միհրան էֆէնտի Աբիկեան

Ազգ. Ուսումնական խորհուրդ վէ Միացեալ ընկերութիւն վէ միլլի գոլէէրիմիզ թարաֆընտան թահսին վէ գասլուլ իտիլմիշ օլան մէզքիւր քիթապ, լիսանի Օսմանիինին գավատինի պիսսուհուլէ էյրէթմէքտէ պի էմնալ տըր։

Մէքթէպլէրէ 4 պուչուգ, մատասընաց զուրուշ տուր։